PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 268 (1956) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr.

TRST, torek 13. novembra 1951

Cena 20 lir

Prispevajte za Kulturni dom

NADALJEVANJE SPLOŠNE RAZPRAVE PRED GLAVNO SKUPŠČINO OZN

V ZMERNEM GOVORU POZIVA ANTONY EDEN na praktično reševanje enostavnejših vprašanj

Danes bo skupščina razpravljala o poročilu glavnega odbora glede dokončnega dnevnega reda, nakar se bo nadaljevala splošna razprava

PARIZ, 12. — Glavna skupščina OZN je s svojo današnjo sejo začela drugi teden sedanje ga zasedanja. Prvi govornik je bil bolivijski delegat Costa Du Rels, ki je ostro kritiziral ponašanje sovjetske delegacije.

Za njim je govoril britanski zunanji minister Anthony Eden, ki je zavrnil obtožbe Višinskega in med drugim dejal, da je postalo oboroževanje potrebno zaradi neenakosti sil med Vzhodom in Zahodom, kar predstavlja nevarnost za mir. «Razorožili smo se v dobri veri — je dejal Eden — in sedaj skušamo prav tako v dobri veri vzpostaviti ravnotežje, pri čemer imamo vedno pred očmi mir, ker vemo, da se moramo pogajati v pogojih enakopravnosti, če hočemo doseči mir.»

Ne da bi omenil predloge za razorožitev, ki jih je postavil Višinski, je Eden na dolgo govoril o zahodnih predlogih in poudarjal, da so ti predlogi realistični in praktični ter da OZN v mnogih primerih lahko konstruktivno deluje v prid miru. Omenil je Korejo in dejal, da Združeni narodi čakajo na sklenitev premirja, zato da potem napravijo nov velik napor za pomiritev in združitev Koreje.

O Nemčiji je podprl predlog zahodnih držav za ustanovitev komisije, ki naj ugotovi, ali sedanji pogoji v Nemčiji dovoljujejo izvedbo svobodnih in tajnih volitev. Dejal je, da bi sprejem tega predloga na nek način zmanjšal sedanjo napetost v Evropi.

Prav tako je dejal, da ni mogoče zavlačevati podpisa pogodb o Avstriji in sprejema Italije v OZN.

Na koncu je omenil resnost sedanjih gospodarskih vprašanj ter je zaključil: «Načnimo določena in omejena vprašanja ter potrudimo se za njihovo takojšnjo in praktično rešitev. Priprave, konference in sporazumi: tega vrstnega reda naj se držijo naši napori. V tej dobi znanosti, ki lahko kdor koli pričakuje, da bo dosegel z nasiljem razen uničenja življenja samega?»

Za Edenom je govoril peruški delegat Victor Belaunde, ki je dejal, da sicer ni pretirano optimističen glede OZN, vendar pa da je odpor proti napadu na Koreji okrepil upanje narodov in utrdil življenje te organizacije, ker je akcija na Koreji pokazala, da je mir nedeljiv. Govoril je nato o potrebi nove procedure za sprejem novih članov v OZN in se izrekel proti vetu.

Za njim je kanadski zunanji minister Lester Pearson dejal, da so Združeni narodi «naše zadnje, najboljše upanje za mir.» Poudaril je nato, da je delitev med obema blokoma vsak dan bolj občutena ter je pripomnil, da se iz govora sovjetskega zunanjega ministra Višinskega vidi, da je sovjetska vlada sklenila opustiti napore za odstranitev sporov ter hoče uporabljati OZN za smešenje, žaljenje in napadanje tistih, s katerimi se ne strinja. To seveda povzroča zaostritev na drugi strani.

Poudaril je nato potrebo, da se zahodne države še vedno oborožujejo, čeprav orožje samo ni nikoli moglo zajamčiti miru. «Toda takšna alternativa se nudi v sedanjih okoliščinah namesto one sile, ki predstavlja edino možnost pogajati se s tistimi, ki ne priznajo druge oporne točke razen materialne sile? Opramba proti sovjetskemu imperializmu je nujnost, ki je postala središče vsake nacionalne politike.» Izrekel se je nato za tristranski predlog in proti sovjetskemu predlogu za pakt med petimi velesilami.

Na koncu je izrekel upanje, da bo sovjetska vlada spremenila svoje stališče, kar pomeni, da bi namesto propagande pokazala željo razpravljati o dejanskih.

Na popoldanski seji je govoril grški delegat, ki je med drugim dejal, da se nekatere mirovne pogodbe, podpisane leta 1946 v Parizu, niso nikoli niti začele izvajati. Nekatere države, ki so jih podpisale, so jih celo že zavrgle takoj po podpisu.

Sledil je kuomintanški delegat, za njim pa čilski delegat José Maza, ki je branil male države ter poudaril, da je njegov glas bliže realnosti, in dejal, da bo podprl tristransko izjavo.

Predstavnik Iraka, Fadel Al Jamali, je omenil marsikoga vprašanje in je med drugim dejal: «Severna Afrika, ki je toliko izžulila stvari zavezništvo v zadnjih dveh svetovnih vojnah, je pojmarjenja Upamo, da bo Francija omogočila najlepši razvoj te dežele in da bo Maroko postal kolikor mogoče hitro neodvisen.» Dodal je, da Irak skupno z drugimi člani Arabske lige predlaga, naj bo maroško vprašanje na dnevnem redu tega zasedanja, ker je Maroko po štiridesetih letih francoskega protektorata zrel za neodvisnost.

Glede položaja na Srednjem vzhodu je Jamali izjavil, da je Izrael činitelj motenj na tem področju. Glede Libije pa je dejal, da upa, da se ne bo omogočila nobena taka spletka, ki bi bila v škodo enotnosti in ozemeljski neokrnjenosti Libije.

Poljski delegat Stefan Wierblowski, ki je sledil, je obtožil ameriško vlado napadalnih namenov in pripravljanja nove svetovne vojne. Obsodil je dalje atlantski pakt ter Schumanov in Plévenov načrt in tudi pogodbo v San Franciscu glede Japonske. Na koncu je seveda dejal, da samo načrt Višinskega lahko zajamči mir in varnost.

Prihodnja seja bo jutri zjutraj, ko bodo proučili poročilo glavnega odbora o dokončnem dnevnem redu in o delu posameznih odborov. Splošna razprava se bo nadaljevala potem, ko bo skupščina sprejela sklepe o poročilu glavnega odbora. Vpisanih je še 34 govornikov.

Glede današnjega govora britanskega zunanjega ministra Edena izjavljajo med delegati, da je ta govor «poizkus, zopet oživiti dostojanstvo in olikanost». Tudi nekateri člani sovjetske delegacije so izjavili, da je bil govor Edena «tako zmeren, da je ta zmernost presegala vsako pričakovanje». Neki poljski delegat je sicer obžaloval, da Eden ni omenil predlogov Višinskega, priznal pa je, da bo ton, ki ga je uporabil Eden, lahko prispeval «k izboljšanju ozračja».

Acheson pa je označil Edenov govor za «odločen poziv, naj se najde praktična rešitev enostavnejših vprašanj, ki se nam bodo postavila». Pripomnil je, da način, ki ga predlaga Eden, «vodi po poti, ki bo dovedla do dejanskega napredovanja k miru».

Schumacher in Adenauer o nemški enotnosti

BONN, 12. — V teh dneh sta kancler Adenauer in socialdemokratski voditelj Schumacher izmenjala več pisem o vladnem načrtu glede volitev za vsenemško ustavodajno skupščino. Schumacher je pozval Adenauerja, naj spremeni svoj načrt volilnega zakona, ki da se bistveno razlikuje od obveznosti, ki jih je Adenauer prevzel 9. marca in 27. septembra pred bonnskim parlamentom.

Italijanski parlament se je vrnil s počitnic

(Od našega dopisnika)

RIM, 12. — Senat in zbornica, ki sta si po končni proračunski debati privoščila dvanajst dni počitnic, sta se danes zopet sestala. Na dnevnem redu obeh domov so nekatera kočljiva vprašanja, ki dajejo slutiti ostro borbo, da ne govorimo o vladnih zakonskih načrtih, ki šele morajo proti na dnevni red, kot predlog sindikalnega zakona (ki so ga prav danes dokaj ostro kritizirali na sestanku krščansko-socialističnega sindikata CISL, s čimer se je še bolj poudarila razlika, ki loči strujo Pastore od uradnega demokristjanskega vodstva) in predlog o povišanju najemnin.

Današnja seja zbornice še ni bila kdovekaj zanimiva: neštete podrobnosti o škodi zaradi nedavnih neurij v Južni Italiji in o vladnih ukrepih, ki jih je opozicija označevala kot nezadostne.

Senat pa je že polno posegel v italijansko problematiko in z razpravljanjem o industriji zdravil načel zapleteno vprašanje industrijskih monopolov v Italiji in njihovega vpliva na tržišče. Socialdemokratski senator Pieraccini je predložil zakonski načrt o «državni izdelavi, kontroli in razdeljevanju farmacevtskih proizvodov široke potrošnje po dosegljivi ceni». Za diskusijo o tem predlogu je vpisanih že petnajst senatorjev.

Pieraccinijev govor se je slišal skoraj kot obtožnica proti italijanski farmacevtski industriji, ki si je pridobila monopolni položaj na tržišču ne le za razne specialitete, temveč tudi za industrializirane galenske preparate, pri čemer diktira visoke, za marsikoga nedosegljive cene in z darovi zdravnikom («skoraj podkupovanje», je dejal Pieraccini) utrjuje svoj položaj. Farmacevtska industrija je začela obširno kampanjo proti predlogu za državno poseganje v izdelovanje in prodajo zdravil, pri čemer se poslužuje tudi raznih sumljivih sredstev.

Socialdemokratski senator je poudaril, da industrija zdravil v Italiji izkorišča [illegible] položaj in da «zelo pogosto ne nudi skupnosti dobrih in zadovoljivih proizvodov». Državno nadzorstvo je pomanjkljivo in tudi zelo težavno; kljub temu se je že večkrat dogodilo, da so razne vrste živil morale biti prepovedane, ker niso odgovarjale predpisom.

A. P.

2000 milijard lir letno samo za sovjetsko mornarico

LONDON, 12. — Letopis britanskih vojaških sil za leto 1951 «Brassey» izjavlja v poglavju, ki je namenjen tujim vojaškim silam, da vzdržuje Sovjetska zveza trenutno pod orožjem 2,800.000 mož. Letopis nadalje piše, da more Sovjetska zveza v dveh mesecih mobilizirati 300 divizij, medtem ko bi jih med vojno lahko mobilizirala 600. Po vojni so bile sovjetske sile v celoti preurejene.

Za vzdrževanje Rdeče mornarice pa potrosijo letno toliko, kolikor znaša vrednost 2000 milijard italijanskih lir. Sestavljena je iz 380 podmornic, 120 pa jih trenutno še gradijo.

Grška vlada predlaga ukinitev vojaškega sodstva

ATENE, 12. — Plastirasova vlada je predložila parlamentu zakonski načrt, ki predvideva ukinitev posebnih vojaških sodišč, ki so bila v Grčiji ustanovljena takoj po vojni. Predvidevajo, da bo predlog sprejet kljub nepopustljivemu nasprotovanju Papagosovega gibanja. V grških zaporih je še vedno 1958 oseb, ki so jih v zadnjih letih posebna vojaška sodišča obsodila na smrt.

Dvaintridesetim obtožencem na porotnem sodišču v Lucci se reži v obraz napis: «Zakon sodi vsem enako» z isto nesramno drznostjo kakor pred desetimi in več leti. Kajti tudi danes, kakor takrat, predstavlja italijanski zakon prožno pregrado, ki dopušča, da se skoznjo brez posledic prerivajo množični vojni zločinci, da potem s tem večjo silo lahko zadrgne v svoje zanke bivše borce za svobodo.

Nobenega sklepa arabskih držav na včerajšnjem sestanku v Parizu

Zdi se, da se še niso sporazumeli o skupni politiki glede obrambe Srednjega vzhoda - Egiptovska pritožba na gospodarski in socialni svet Združenih narodov?

PARIZ, 12. — Voditelji sedmih delegacij arabskih držav na konferenci Združenih narodov in jordanski minister v Londonu (kakor je znano, ni Jordan član OZN) so se danes sestani na egiptovskem poslaništvu, da proučijo vprašanje obrambe Srednjega vzhoda.

Po sestanku, ki je trajal približno 2 uri, je egiptovski zunanji minister Salah El Din paša izjavil, da niso sprejeli nobenega sklepa glede odgovora arabskih držav na zahodno izjavo o obrambi Srednjega vzhoda. Pripomnil je, da se bodo predstavniki sedmih držav, in sicer Egipta, Sirije, Iraka, Jordana, Libanona, Saudove Arabije in Jemena, ponovno sestali, da nadaljujejo tozadevne razgovore.

Glavni tajnik Arabske lige Azzam paša ki se zaradi bolezni sicer ni udeležil sestanka, je izjavil, da je «bolj ali manj» zadovoljen z izidom današnjega sestanka.

Z druge strani je neki egiptovski predstavnik izjavil novinarjem, da se bo Egipt še dalje protivil načrtu štirih zahodnih držav, tudi če bodo ostale arabske države nanj pristale.

Voditelj sirijske delegacije pri OZN, ki je predsedoval sestanku, je izjavil, da je popolnoma zadovoljen, libanonski zunanji minister pa je dejal: «Nadaljevali bomo razgovore, dokler se ne bomo sporazumeli o skupni politiki. Libanom želi, da bi posvetovanja med voditelji arabskih držav manifestirala konkretno solidarnost Arabske lige».

Glede stališča posameznih arabskih držav se pripominja, da Sirija lahko težko izrazi svoje mnenje, v kolikor je njena vlada sedaj podala ostavko. Znano pa je, da je odstopivši zunanji minister odločno nasproten vsaki udeležbi Sirije pri pogodbi za Srednji vzhod. Sicer pa je predsednik sirijske delegacije pri OZN pred kratkim izjavil, da je predlog štirih slabši od protektoratak. Tudi Saudova Arabija je zavrnila štiristranski predlog, ne ve se pa, kakšno je stališče Iraka in Jordana. Vendar se zdi, da njuno željo, da bi se udeležili pri organizaciji obrambe za Srednji vzhod, zadržuje bojazen, da ne bi bila kompromitirana arabska solidarnost.

Predstavnik egiptovske delegacije v OZN je danes na tiskovni konferenci v Parizu izjavil, da nota štirih držav ne zadeva neposredno Egipta in da je bila poslana v Kairo samo informativno. Pripomnil je, da je stališče egiptovske vlade že nekaj tednov znano, ko je vlada zavrnila štiristranski predlog; nova nota pa v ničemer ne spreminja stališča egiptovske vlade.

Medtem prihajajo s področja Sueškega prekopa poročila o manjših ločenih incidentih. Kar se tiče egiptovske delovne sile na področju Sueškega prekopa, poroča poveljnik britanskih sil na Srednjem vzhodu general egiptovskih delavcev «prisilje-Erskine, da je bilo 80-85 odst. nih od ekstremističnih elementov, da zapustijo službo pri Angležih. Sedaj pričakujejo prihod večje skupine prebivalcev s Cipra, ki bodo nadomestili egiptovske delavce. Na vprašanje, ali misli prevzeti nadzorstvo železnic, v primeru, da bi se položaj poslabšal, je general Erskine dejal, da upa, «da to ne bo potrebno».

Znano pa je, da egiptovska vlada obtožuje britansko poveljstvo, da s silo pridržuje egiptovske delavce na delu, in v političnih krogih v Kairu domnevajo, da bo Egipt predložil gospodarskemu in socialnemu svetu OZN obtožbo proti britanskim oblastem, ki silijo Egipčane, da delajo zanje, s tem da pošiljajo delavce v svoja vojaška taborišča pod grožnjo orožja.

Za jutri in pojutrišnjem pa pripravljajo v Aleksandriji in Kairu dve «tihi» demonstraciji. Ves promet bo ustavljen za eno uro in trgovine bodo zaprte. Vlada pa je izdala stroge ukrepe, da prepreči nerede in nasilja.

Z obveščenih krogov se je zvedelo, da je mešani odbor za zunanjo trgovino priporočal čimprejšnji začetek pogajanj s Sovjetsko zvezo za sklenitev ttrgovinske pogodbe. Na splošno zahteva odbor povečanje trgovine z Vzhodno Evropo.

Iz Novega Delhija pa javljajo, da je indijska vlada sklenila, da ne bo priznala kralja Faruka kot kralja Sudana. Ta sklep bo veljaven, dokler ne bo egiptovsko vprašanje popolnoma rešeno.

Peronistična zmaga na argentinskih volitvah

BUENOS AIRES, 12. — General Peron je bil ponovno izvoljen za predsednika argentinske republike. Vendar je edina važna opozicijska stranka, radikalna, dobila precejšnje število glasov. Po doslej znanih delnih rezultatih je za Perona glasovalo 3.708.537 volivcev, za Baldinove radikale pa 2.005.320. Volilna udeležba je bila zelo visoka. Sicer pa predvideva zakon precejšnje kazni za volivce, ki ne bi glasovali — 50 pezosov globe in eno leto prepovedi izvrševanja javnih služb. Peron in njegova žena bosta tako ostala na vladi še 6 let.

Volilna propaganda opozicije je bila zelo šibka, poleg tega pa ima Peron v rokah ves državni aparat. Vendar pravijo nekateri, da je Peron dobil več glasov, kot je bilo pričakovati, zlasti v glavnem mestu, kjer so imeli peronistično zmago za zelo dvomljivo. Na milijon in pol volivcev si je Peron v Buenos Airesu zagotovil 200 tisoč glasov večine.

Takoj po volitvah se je spet začelo tisto, kar v Argentini uradno imenujejo «stanje notranje vojne», ki je bilo za čas volitev prekinjeno. Policija je takoj preiskala sedež radikalne stranke.

Javljanje volilnih rezultatov se je nekoliko zakasnilo zaradi hudega neurja z deževjem, ki je ponekod prekinilo telefonske in brzojavne zveze. Zaradi tega so rezultati iz oddaljenejših provinc še zelo nepopolni; zdi se pa, da je bila ta volilna udeležba precej nižja, deloma tudi zaradi izredno slabega vremena. Vendar pa rezultati iz oddaljenejših krajev ne morejo več spremeniti položaja. Na notranjem ministrstvu računajo, da je vsega skupaj glasovalo 70 odst. volivcev, to je nekako 6 milijonov oseb. Peron si je s tem torej že zagotovil zmago.

Ni še znana bodoča sestava parlamenta. Radikali upajo, da bodo imeli precej močne pozicije v parlamentu pa tudi v državnem aparatu. Na včerajšnjih volitvah so namreč volili tudi 6000 državnih uradnikov. Vendar ne predvidevajo, da bi Peron imel večje težave pri vladanju, kajti njegova večina bo po vsej priliki dovolj trdna.

Po poročilih z raznih volišč je zaradi dežja ostalo doma mnogo več volivcev kot volivk. V Buenos Airesu je v prvih urah glasovalo enkrat več žensk kot moških.

Še vedno nič novega v Pan Mun Jomu

MUNSAN, 12. — Tudi današnji sestanek med obema delegacijama za premirje ni prinesel nobenega napredka. Ko so se poslanci OZN vrnili v Munsan, so izjavili, da bodo čete OZN nadaljevale borbo vse do podpisa premirja. Istočasno so Ridgwayevi oddelki začeli «omejeno ofenzivo» na osrednjem sektorju fronte. Vojaške operacije ovira stalen dež.

Na sestanku v Pan Mun Jomu so tudi danes razpravljali o času, ko naj stopi v veljavo premirje. Severnokorejci in Kitajci bi hoteli takojšnje prenehanje ognja in vzpostavitev demilitarizirane cone vzdolž sedanje fronte. Kot pravijo predstavniki OZN, bi severni predstavniki hoteli, da se sovražnosti nehajo, da bi laže zavlačevali pogajanja o ostalih točkah dnevnega reda.

General Nuckols je takole prikazal predloge delegacije OZN: «Predlagali smo specifično metodo za ugotovitev specifične linije, s čemer bi določili specifično cono v specifičnem trenutku». V glavnem gre za to, da bi Severnokorejci in Kitajci dosegli takojšnje prenehanje ognja ne glede na sporazum o vseh točkah premirja, poveljstvo OZN pa si hoče pred prenehanjem ognja zagotoviti vsa jamstva in skleniti točno določen in preciziran sporazum o premirju.

Jutri se bodo delegati spet sestali, že dvajsetič v Pan Mun Jomu.

Zavezniška pehota je danes zasedla dve višini jugozahodno od Kumsonga. Slabo vreme je zelo omejilo delovanje ameriškega letalstva.

Poveljstvo OZN je tudi sporočilo, da je končana obsežna artilerijska akcija, ki so jo izvedli tanki. Izstrelili so 18,300 granat na severnjaške utrdbe severnozahodno od Jončona. Obstreljevanje je trajalo 36 ur. Ameriške vojne ladje so obstreljevale obmorske prometne poti v Severni Koreji.

Mosadekovi razgovori v ZDA brez vsakega uspeha?

WASHINGTON, 12. — V washingtonskih krogih menijo, da so se razgovori med predstavniki ZDA in iranskimi zastopniki o petrolejskem sporu praktično končali brez vsakršnega uspeha. Pričakujejo, da se bo Mossadek v četrtek še enkrat sestal s predstavniki zunanjega ministrstva, predno bo odpotoval iz Amerike. Zdi se pa, da je le malo upanja, da bi bila premagana mrtva točka, na kateri so zastala anglo-iranska pogajanja.

Menijo, da bo Mossadek govoril o svojih washingtonskih razgovorih v sredo med nagovorom na kosilu, ki mu ga bodo priredili novinarji.

Teheranski radio pa je poročal, da je iranski dvorni minister Husein Ala danes izjavil, da Mossadekov povratek v Iran, ki ga pričakujejo za konec tega tedna, še ne pomeni popolnega neuspeha njegovih pogajanj v ZDA. Ala je dodal, da je Mossadek napravil vse, kar je bilo v njegovih močeh, da pa se mora zdaj vrniti v Iran, kjer bo nadaljeval pogajanja. Iransko poslaništvo v Haagu pa je uradno zanikalo govorice, da je Mossadek dobil od šaha ukaz, naj se takoj vrne v Teheran.

Ponovno znižanje cen osnovnim živilom v FLRJ

Komentar beograjskega radia o razlaščanju slovenskih zemljišč v coni A inozemske vesti o podpisu pogodbe o vojaški pomoči med ZDA in FLRJ

BEOGRAD, 12. — V okviru naporov, da se stabilizira tržišče in vzpostavi pravilna pariteta v cenah kmečkih in industrijskih proizvodov, je bilo nocoj objavljeno, da so ponovno znižali cene, po katerih se bodo mast in olje prodajali po 200 dinarjev namesto po 270 din kot doslej, margarina pa po 170 namesto 240, sladkor v kristalu po 155 namesto 175, sladkor v kockah pa po 180 din namesto po 200 din. Znižane so tudi cene milu, ki se bo prodajalo po 160 din namesto po 230 din kg. To znižanje cen bo zboljšalo položaj zlasti mestnega prebivalstva.

Jemanje zemljiške posesti Slovencev v coni A Tržaškega ozemlja ni moglo biti v Beogradu neopaženo. Komentarji podarjajo v zvezi s tem, da predstavlja to dejstvo, ki ga v nasprotju s trditvami italijanskega in tržaškega iredentističnega tiska, ki idealizira življenje Slovencev v Trstu in v coni A ter zatrjuje, da uživa slovenski življ vse pravice za svoj svoboden nacionalni razvoj — politični, gospodarski in kulturni.

V svojem komentarju navaja beograjski radio, da se je ta oblika načrtnega raznarodovanja v Trstu pojavila že pred prvo svetovno vojno ter da se kot stara oblika prikritega raznarodovanja Slovencev izvaja tudi po drugi svetovni vojni s skoro popolnoma istimi sredstvi. Nadaljuje se še bolj intenzivno gradnja stanovanjskih blokov na slovenski zemlji, v katere nameščajo najbolj zagrizeni italijanski šovinisti. Najboljši dokaz, da gre pri tem za ustvarjanje novih trdnjav italijanstva v Trstu, pa je dejstvo, da so prošnje Slovencev za ta stanovanja redno odbite, tako da je za Slovence dodeljeno mogoče le okrog 100 stanovanj od skupno 3453 kolikor jih je bilo v Trstu do letos zgrajenih.

V komentarju beograjskega radia je nadalje rečeno, da je ta pritisk še mnogo hujši izven mesta, v najbližji okolici Trsta in ostalem ozemlju cone A, kar je povsem razumljivo, ker se je okolica mesta dosiej uspešno zoperstavljala vsem raznarodovalnim napadom in ostala popolnoma slovenska. Zemljiška posest je na skoro vsem področju cone A v rokah Slovencev. Zato je bilo za propagatorje italijanstva Trsta in STO potrebno, da pridejo do lastništva slovenskih zemljišč posebno na obalnem pasu med Trstom in Tržičem. Komentar navaja primer številnih slovenskih imetij in doseljevanje Italijanov v popolnoma slovenske vasi kot so Opčine, Štivan, Sv. Križ itd.

«Kljub temu — zaključuje komentator — da se ti raznarodovalni ukrepi prikrivajo na zelo rafiniran in perfiden način z nekakšnimi «splošno koristnimi javnimi potrebami», ostajajo ti ukrepi isto, kar v resnici tudi so. Ti ukrepi koristijo zgolj šovinistični italijanski politiki, ki teži za tem, da bi se Tržaško ozemlje čim bolj povezalo z Italijo, da bi se dosegla neprekinjena naseljenost Italijanov od Tržiča do Trsta, da bi jutri z nekakšno pravico lahko postavljali svoje nacionalistične zahteve. A kar zadeva tisto «svobodo» nacionalnega in gospodarskega obstoja in razvoja slovenskega življa v Trstu in coni A — o tem, kot si vidi, ne more biti niti govora».

Po vesteh iz inozemstva se bodo pogajanja glede vojaške pomoči ZDA Jugoslaviji zaključila čez deset dni s podpisom pogodbe. Isti viri pristavljajo, da bo v to svrho poslana v Jugoslavijo v svojstvu opazovalca posebna vojaška misija, ki bo sestavni del ameriške ambasade v Beogradu. Načelnik te misije bo verjetno dobil naziv atašeja za vojaško pomoč.

Dajanje te pomoči, katere nadaljevanje je pred kratkim javil sam predsednik Truman, predstavlja bres dvoma potrdilo neuspeha sovjetske politike v njenem poskusu, da bi izolirala Jugoslavijo od ostalega sveta po prekinitvi odnosov od leta 1948 ter da bi Jugoslavijo držala hkrati pod svojim nenehnim udarcem. V Beogradu se že dolgo časa poudarja stalna nevarnost, ki jo predstavljajo naraščajoče oborožene sile sovjetskega bloka, ki so prekršile dovoljeno višino oborožitve. Skoro ni dneva, ki bi na mejah s temi državami potekel v miru. A «Bela knjiga» jugoslovanske vlade predstavlja samo še zastarel dokument.

Takšna politika Kominforma bo sedaj tudi predmet razprav generalne skupščine OZN v Parizu. Oborožene sile sovjetskega bloka, ki obkroža Jugoslavijo vzdolž največjega dela njenih meja, se cenijo na okrog en milijon ljudi. Po sporu s Kominformom se je oboroževanje satelitskih držav izvajalo z največjo brzino tako, da se je odnos sil zlasti letos nevarno izpremenil. Se prav poseben pritisk predstavlja težka oborožitev, ki prihaja v obilni meri iz Sovjetske zveze. Ta pritisk pa ni nikoli prizadel moralne sile države, temveč je samo krepil njen odločni sklep, da zadovolji povečanim potrebam obrambe in podvzame v tem cilju odgovarjajoče korake za tehnično izpopolnjevanje. Toda poudariti je potrebno, da bi vsak poskus drugačne razlage krepitve obrambne sile v katerem koli smislu pomenil samo nevednost ali pa zlonamernost. Države Evrope in Amerike imajo v Jugoslaviji le enakopravnega partnerja, prijateljsko državo, s katero lahko računajo v skupni obrambi proti agresiji. Jugoslavija ostane tudi nadalje izven paktov in blokov ter nudi in sprejema miroljubno sodelovanje na mednarodnem polju z vsemi državami.

* * *

Madžarska uprava železnic je ustavila 1. novembra t. l. železniški promet na obmejnem prehodu Kotoriba - Murakeresztur brez vsakršne obrazložitve. Sedaj je ostal odprt samo še en obmejni prehod med Subotico in Kelebijo, ker so madžarske oblasti vse ostale prehode že prej zaprle.

R. R.

Dva ekšpresna vlaka trčila v ZDA

EVASTON (Wyoming), 12. — Ob trčenju dveh ekspresnih vlakov družbe «Union Pacific» je 21 oseb izgubilo življenje. Nesreča se je zgodila 10 km pred Evastonom na meji med severnoameriškima državama Utah in Wyoming. Glavni vzrok nesreče je silovito snežno neurje.

Kot poroča družba «Union Pacific», je eden izmed ekspresnih vlakov, «City of San Francisco» od zadaj zadel v drugi ekspres, «City of Los Angeles» in se zaril globoko v njega. «City of Los Angeles» se je ustavil verjetno zaradi tega, ker je snežni vihar onemogočil vsako vidljivost. Zaradi tega tudi strojevodja drugega vlaka ni opazil signalov stoječega ekspresa.

Pet vagonov stoječega vlaka se je preko tira zaletelo v tovorni vlak, ki je stal na sosednem tiru, ta pa se je prevrnil na tretji preostali tir, tako da je promet na glavni prekoameriški liniji družbe «Union Pacific» prekinjen.

Poročajo, da je ranjencev več kot 30.

QUITO, 12. — 28 oseb je bilo ubitih, 25 pa ranjenih v hudi cestni nesreči, ki se je pripetila danes zvečer kakih 200 km od Quita.

Butler v Parizu

LONDON, 12. — Tukaj potrjujejo vest, da bo angleški finančni minister Butler odpotoval v sredo z letalom v Pariz, kjer bo razložil britansko stališče pred ekonomsko-političnim odborom atlantskega pakta. V bistvu bo govor finančnega ministra odgovor na vprašanja, ki jih je odbor poslal državam, ki so članice omenjene organizacije, da izve za posamezna vojaška stališča v zvezi s političnimi in ekonomskimi potrebami.

Danes «odbor dvanajstih» obravnava francoski odgovor.

Rimske dobrote

Med glavnimi argumenti, o katerih na dolgo in široko razpravlja v zadnjih dneh ves tržaški tisk, je v prvi vrsti raztegnitev tako imenovanega italijanskega Vanonijevega zakona, dalje odnosi tržaškega gospodarstva z Italijo v zvezi z zadnjim poročilom Marshallovega načrta v Trstu in pa stanovanjsko vprašanje, pri čemer gre predvsem za gradnjo novih stanovanj in pa povišanje stanarine, ki je bila v Italiji že uzakonjena.

Tako imenovani «zakon Vanoni», ki je stopil v veljavo tudi na področju cone A, o čemer smo že pisali in katerega vsebino podajamo danes na tretji strani v daljšem članku, je vzbudil — kakor prej v Italiji — tudi v Trstu številne kritike. Z razliko od Italije pa je potrebno Trstu kritizirati ta zakon predvsem zaradi tega, ker zaradi načelnega stališča, ki ga ima do vseh italijanskih zakonov in njihove raztegnitve za cono A ogromna večina prebivalstva te cone. Tržaško prebivalstvo, ki o Italiji in ponovni priključitvi k njej noče nič več slišati, meni, da je rimski politiki uspel nov manever, s tem da je v nasprotju z mirovno pogodbo uveljavila zopet enega svojih zakonov tudi na področju izven svoje države, na področju, ki bi ga hotela na ta način čim bolj dejansko povezati na svojo državo in s tem proti volji tržaškega prebivalstva uveljaviti nekakšne svoje pravice nad našo cono.

Pravijo, da pomeni Vanonijev zakon reformo dosedanje davčne politike. Toda Tržačani si ne želijo nobene druge reforme davčne politike razen tiste, ki bi jih osvobodila italijanskega davčnega pritiska in načina obdavčevanja. Ta način sloni namreč na edinstvenem in nikjer na svetu znanem načelu, da se namreč vsi davkoplačevalci imajo že v naprej za prevarante. Ta italijanski sistem obdavčevanja je na ta način ustvaril nekakšno hladno vojno med državno blagajno in davkoplačevalci, kar pomeni z drugimi besedami med državo in njenim prebivalstvom. Nov Vanonijev zakon pa ne more in ne bo mogel odpraviti tega stanja hladne vojne, ker izhaja pač iz zaostalosti italijanskega davčnega sistema, katerega spremlja tista neverjetno ogromna italijanska birokracija. Poleg tega pa se zdi, da bo Vanonijev zakon to birokracijo še povečal.

Davčna reforma se torej v Trsta ne more doseči s krpanjem italijanskega davčnega sistema, ki je med najbolj zaostalimi v Evropi. Trst je namreč poznal mnogo boljšo — avstrijsko davčno zakonodajo, ki sicer niti od daleč ni bila popolna in v nekih pogledih tudi zastarela, ampak od katere — kar se modernosti davčnega sistema tiče — bi se italijanski davčni sistem lahko marsikaj naučil.

Nadvse zanimivo je stališče tržaških kominformistov do tega Vanonijevega zakona. Kominformisti namreč ta zakon kritizirajo, toda ne zaradi tega, ker je to italijanski zakon in nima nobenega opravka s STO. Tržaški kominformisti prepisujejo tiste kritike, ki so jih že stokrat ponovili kominformisti v Italiji in pri tem seveda sploh ne upoštevajo, da sta Trst in cona A nekaj popolnoma drugega kot Italija. Pri tem tržaški kominformisti — kakor tudi v vseh ostalih primerih uveljavljanja italijanskih zakonov na STO — ne pozabljajo poudariti, da vsak italijanski zakon, ko ga ZVU uveljavi tudi v Trstu, ni takšen, kakršen je originalen, temveč je vedno nekaj slabši. To pomeni, da hočejo kominformisti s tem povedati, da bi Tržačani pač živeli bolje v Italiji.

Glede gospodarskih odnosov med Trstom in Italijo pa je potrebno poudariti, da postaja Tržačanom vedno bolj jasno, kako gospodarska vključitev Trsta v Italijo služi zgolj rimski državni blagajni. V Rimu spravijo na škodo Trsta vsako leto mnogo milijonov dolarjev v svoj žep. Poleg tega je tu 9 milijard lir, ki jih vsako leto plača Trst v obliki davkov in dobičkov na iz Italije uvoženo blago, kar je posledica te materinske povezave Rima s Trstom. Iz proučevanja teh odnosov in teh oblik je pač najlepše razvidno in hkrati tudi zelo razumljivo, za kaj gre pravzaprav pri tisti toliko opevani materinski ljubezni matere Italije do Trsta.

Glede stanovanj in njihovih gradenj pa naj omenimo na kratko samo dejstvo, da stane novo stanovanje tipa, ki ga gradi ZVU za Tržačane povprečno 900.000 lir. Stanovanja za ezule, katere gradi občina predvsem v slovenskih predmestjih, pa stanejo skoraj tri milijone lir.

Kot najnovejši dobiček sodanje politike priključevanja Trsta k Italiji, ki jo uvaja ZVU pa ne smemo pozabiti omeniti dejstva, da se bodo tudi v Trstu stanovanja podražila kar za 200 odst. kot v Italiji. Ni namreč nobenega dvoma, da bo tudi tozadevni rimski zakon raztegnjen na cono A.

S tem seveda vrsta dobrot rimske zakonodaje niti od daleč ni izčrpana. Zato se bomo k njim še mnogokrat povrnili.

Churchill pojde v ZDA prve dni januarja

Spremljal ga bo tudi zunanji minister Eden - Ugibanja o njegovih razgovorih s Trumanom - Spodnja zbornica zavrnila laburistično resolucijo proti vladni nameri, da ukine zakon o podržavljenju železarske industrije

LONDON, 12. — Danes se je pod predsedstvom Churchilla sestal ministrski svet. Po seji so sporočili, da namerava Churchill prve dni januarja odpotovati v Washington, kjer se bo razgovarjal s predsednikom Trumanom. Spremljal ga bo zunanji minister Eden, minister za odnose s Commonwealthom lord Ismay in lord Cherwell, ki je šef britanske atomske službe.

Predstavnik kanadskega zunanjega ministrstva pa je danes izjavil, da bo Churchill ob tej priliki prišel tudi v Ottawo, kjer se bo sestal s kanadskim ministrskim predsednikom. Med tem javljajo iz Londona, da bo šel britanski finančni minister verjetno še prej v ZDA, in sicer v času, ko bo parlament na počitnicah, ki bodo trajale, kakor so danes javili, od 7. decembra do 29. januarja.

Pri razgovorih med Churchillom in Trumanom bodo prav gotovo v ospredju gospodarska vprašanja. Znano je, da je Churchill v svojem govoru pretekli teden poudaril potrebo, da Velika Britanija dobi od ZDA za 300 milijonov dolarjev pomoči, za sanacijo svojega gospodarstva. S tem v zvezi pa se pripominja, da bo treba gotovo znova proučiti položaj posameznih evropskih držav, ki uživajo pomoč. Anglija bo verjetno zahtevala, naj se od približno 7 milijard dolarjev, ki jih je ameriški kongres odobril za Evropo, dodeli njej znaten del. V sredo bo angleški finančni minister Butler z ostalimi funkcionarji atlantskega pakta razpravljal o vprašanju porazdelitve obrambnih bremen.

Predvidevajo, da bo Churchill tudi znova načel vprašanje svojega sestanka s Stalinom, ki pa ga imajo v ZDA v sedanjih okoliščinah za nekoristnega.

Na današnji seji spodnje zbornice je Churchill s tem v zvezi na vprašanje laburističnega poslanca Doodsa o možnosti takega sestanka izjavil: «Za sedaj ni načrtov za pogajanja s Sovjetsko zvezo o splošnih vprašanjih, toda možnost sestanka v visokih inštancah se ne more

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Danes, torek 13. novembra
Stanislav, Nevenka
Sonce vzide ob 7, zatone ob 16.38. Dolžina dneva 9.38. Luna vzide ob 16.03, zatone ob 6.56.
Jutri, sreda 14. novembra
Serapijon, Borislava,

Znanost v službi šovinizma

Letošnja otvoritev novega akademskega leta je potekala skladno, brez protestov, zmerjanja in izključevanja študentov kot dobro zrežirana predstava. Na njej so bile navzoče vse znane osebnosti, ki smo jih že navajeni videti na vsaki ceremoniji, ne glede na njen značaj. Na splošno zadovoljstvo so manjkali edino predstavniki ZVU.

Vsa otvoritvena svečanost je bila popolnoma v skladu z namenom in cilji tržaške univerze. Ne kultura temveč politika je bila predmet otvoritvenega govora rektorja — psa čuvarja italijanstva — Cammarate.

On je tokrat posegel nekoliko v zgodovino in opisoval krize in težave pri ustanovitvi tega «svetišča» znanosti. Ustavimo se z njim pri onem delu njegovega dolgega govora, ki se nanaša na 1943 leto. Takrat je namreč — po njegovih besedah — prišel na univerzo nemški oficir in zahteval popis različnih fakultet. Takratni rektor je skupno s profesorjem Cammarato razumel «politično potezo» in napravil junaško dejanje, ko je dejal, da obstaja ena fakulteta več, in sicer za filozofijo in italijanski jezik.

Da bi odstranili zadnje juridične zapreke, so to fakulteto pomoči dejansko «posvetili» in s tem so «prav v sredi nemškega gospodovanja dokazali svojo vitalnost in svoje delovanje kot oporišče italijanstva.» S tem so osnovali novo oporo proti nemški in — jugoslovanski nevarnosti.

Smešna zgodba in še smešnejši heroizem.

Ni pa smešno, da smatra za svojo prvo dolžnost univerzitet. ni profesorski zbor, s svojim rektorjem na čelu, branitev italijanstva, to se pravi popolnoma političnо delovanje. Naravnost nesmisel je, da rektor pri otvoritvi novega akademskega leta, ne govori o delovanju univerze, o njenih potrebah in težavah, o doseženem znanstvenem delu, temveč govori o «mučeniški» Istri in o trikolori, ki kot simbol visi z balkona pri vhodu v univerzitetno poslopje.

Po vsem svetu se vedno imeli univerze za središča kulture, znanosti in napredka. Prav Italija bi morala s svojim stoletja starimi središči znanosti in umetnosti tem bolj gojiti tako tradicijo. Žal, prav njeni predstavniki vnašajo na našem czemlju na univerzo najbolj šovinistično delovanje in pretvarjajo znanstveno poslopje v politično areno.

Še bolj absurdno zvene besede novega univerzitetnega predstavnika študentov, tribuna Beppa Giustisija, ki je začel z mučeniki, spečimi v Sredipolju, nadaljeval s protestom proti vnašanju politike v to poslopje in končal s klicem «Živel italijanski Trst!».

Vsa do skrajnosti prenapeta šovinistična manifestacija se je končala s petjem za tržaške razmere danes šovinistične pesmi «Fratelli d'Italia», prav tako kot se končujejo vsa slična šovinistična zborovanja in kot so se nekdaj zaključevala fašistična. Manjkalo je edino še, da nekdo zakliče: «Duce a noi!»

Seja izvršilnega odbora OF

Danes, 13. 11. 1951 ob ob 16. uri seja izvršilnega odbora OF na sedežu tajništva v Ul. R. Manna 29.

IZREDNO VISOKA PLIMA

Poplavljena nabrežja in ulice v nižjih mestnih predelih

Pogled na nabrežje izpred kavarne «Tommaseo», v katero je tudi vdrla voda.

Še malo več vode, pa bi bili lahko vozili po Ul. Genova čolnom.

Skupine Tržačanov so včeraj zjutraj radovedno opazovale za Trst ne preveč pogost pojav, in sicer poplavo tistih predelov mesta, ki leže niže od morske gladine. Iz kanalov je namreč vdrla morska voda, ki je v kratkem času poplavila večji del nabrežja, nekaj ulic v starem mestu ter ulice okrog Borznega trga. Če bi ne bila poplava sama povezana z neštetimi težkočami, ki bodo imele za marsikatero hišo v starem mestu verjetno tudi še drugačne posledice, bi bil prizor sam na sebi kaj zanimiv: saj je bil Trst kot nekake Benetke, v katerih so se pa Tržačani bolj slabo znašli.

Voda je pričela naraščati že okrog 8. ure zjutraj ter je dosegla svoj višek v opoldanskih urah, nakar je začela polagoma upadati. Predvidevali so, da se bo pojav ponovil okrog 21. ure, kar se pa ni zgodilo, verjetno zaradi tega, ker ni bilo vetra ter je bilo morje povsem mirno.

Najbolj poplavljeno je bilo Nabrežje 3. novembra, kjer je dosegla voda višino 30 do 35 cm. Veliko škodo so utrpele ob tem nabrežju vse trgovine in kavarne, v katere je voda vdrla že v zgodnjih jutranjih urah ter se je umaknila šele popoldan. Precejšnja škoda je bila tudi v javnem stranišču na Borznem trgu, ki je bilo popolnoma zalito z vodo in katerega so lahko izpraznili šele s pomočio vodnih črpalk.

Avtobusni promet zaradi tega sicer ni bil popolnoma ustavljen, pač pa je bil ukinjen skoraj popolnoma prehod vsem pešcem, kar se je najbolj poznalo v vseh uradih, ki so bili včeraj v jutranjih urah popolnoma prazni. Kdor je imel opravke na anagrafskem uradu ter je bil seveda predvsem dobro zavarovan pred vodo, je lahko včeraj vse tako hitro opravil, kot še nikoli. Nikjer ni bilo vrst, ki so drugače tako značilne za delovanje anagrafskega urada ob delavnikih.

Nekaj bistroumnih Tržačanov je znalo izrabiti tudi včerajšnjo povodenj v svojo korist. Tako so se nekateri poslužili navadnih vozičkov kot prevoznega sredstva, s katerimi so prevažali preko ulic Tržačane, predvsem pa Tržačanke, ki se niso upale tvegati «nevarnega» prehoda.

Podobno poplavo so doživeli včeraj tudi v Barkovljah, v še večji meri pa v Miljah, kjer je voda zalila kar dva pomola ter zagrnila velik del nabrežja. Prav tako nista v zgodnjih jutranjih urah delovala niti pomorski vrtec kot tudi urad za delo, pa tudi občinski uradniki so zaradi nepredvidene ovire pričeli z delom šele okrog 10. ure.

Zaradi poplave so bile včeraj ves dan pretrgane telefonske zveze z ulicami, okrog nabrežja. Prav tako nista v zgodnjih jutranjih urah delovala niti pošta niti urad za delo, pa tudi občinski uradniki so zaradi nepredvidene ovire pričeli z delom šele okrog 10. ure.

Ni nam znano, da bi bila voda do sedaj povzročila večjo škodo, pač pa se bojimo, da bi lahko imela težje posledice za razne hiše v starem delu mesta, ki niso preveč trdne.

Pravijo, da bi se lahko primer ponovil, če bi pričel ponovno pihati južni veter.

VČERAJ POPOLDNE NA OPČINAH

Huda nesreča našega sotrudnika

Avto "Fiat 500„ z evidenčno tablico A-414 "Forces in Austria„ trčil na križišču Narodne ulice in Trbiške ceste v "Vespo„ našega sotrudnika Albina Bubniča, ki je bil sprejet v bolnico s prognozo 3 mesecev

Biti sotrudnik nekega lista, ni pač tako preprosto kot bi se zdelo. Ne glede na vreme mora hoditi od vasi do vasi in pridno zbirati podatke in vesti, ki bodo že drugi dan objavljene v časopisu. Dež ali sonce, mraz ali vročina ne more ustaviti novic željnega sotrudnika, da obišče kakorkoli peš ali s kakim vozilom podeželske vasi.

Tak je tov. Albin Bubnič, ki je včeraj postal žrtev hude prometne nesreče in bo moral nekaj mesecev ležati v bolnici.

Tov. Bubnič je namreč tudi včeraj kljub skrajno neugodnemu vremenu odšel s svojo «Vespo» po vaseh, da si nabere poročil. Na povratku je zavozil skozi Opčine in ker je kazalo, da se bo vlil dež, je že nameraval pustiti vozilo pri kakem prijatelju in se s tramvajem odpeljati domov v Ul. Commerciale. Toda premislil se je in nadaljeval svojo pot po Narodni cesti proti Trstu. Ker je bila cesta mokra in spolzka, je Bubnič vozil skrajno previdno in njegova hitrost ni dosegla niti 20 km na uro. Bilo je nekaj pred 15. uro, ko je privozil do križišča s Trbiško cesto. Ker je semafor kazal prosto pot, je mirno nadaljeval. Z nasprotne smeri iste ceste pa je vozila dolga avtokolona vojaških vozil. Mimo njih pa je sredi ceste s precejšnjo brzino vozil «Fiat 500» z evidenčno tablico A-414 «Forces in Austria», katerega je vozil 33-letni avstrijski državljan Henez Grundt, zaposlen kot šofer pri luteranskem odseku begunskega taborišča pri Sv. Soboti. Možje ne glede na zaprto pot zavozil na križišče in nepričakovano zavil na levo ter trčil s prednjim delom avta v vozilo našega sotrudnika. Sunek je Bubniča vrgel z vozila na tla, kjer je obležal.

Službujoči stražnik mu je takoj prihitel na pomoč in tedaj je tudi neki vojak prišel na mesto z jeepom, na katerega je naložil ponesrečenca in ga odpeljal v splošno bolnico.

Zdravniki so ugotovili majhno rano na glavi in rok ter zlom gornjega dela stegnenice in ga pridržali s prognozo 3 mesecev na ortopedskem oddelku.

Tov. Bubniču želimo, da bi čimprej okrevalo ter da bi ponovno obiskoval naše vasi, kjer je bil splošno priljubljen.

Zaradi časopisa pod «Vespo»

Nekaj po 12. uri je 49-letni uradnik Leopoldo Zucchi iz Ul. Fortunio hodil zaverovan v časopis po Ul. Roma. Nenadoma je stopil s pločnika in ni pazil na promet. Prav tedaj pa je zavozil mimo na «Vespi» 24-letni Aronne Godina iz Ul. dei Porta, ki se je znašel pred njim in kljub temu, da je zavrl, ni mogel preprečiti karambola. Zucchi se je sicer dvignil in odšel domov, vendar se je kasneje v družbi svojega sina oglasil v bolnici, kjer so mu samo nudili prvo pomoč in ga odposlali domov. Ker ima mož rano na ličnici z verjetnimi kostnimi poškodbami, se bo moral zdraviti približno 7 do 30 dni.

Uradno poročilo o incidentu pri Krkavčah

Vojna uprava JA je o incidentu z don Brunijem uvedla strogo preiskavo

Iz pisarne Uprave Narodne zaščite za okraj Koper smo prejeli uradno obvestilo v zvezi z dogodkom v nedeljo 11. novembra ob 14. uri popoldne na križišču ceste Šmarje-Šentpeter.

Poročilo pravi, da je omenjenega dne potoval s svojim spremstvom v Krkavče don Bruni Giorgio, župnik iz Kopra. Na omenjenem križišču je prišlo do incidenta med spremstvom dona Brunija in množico nad sto ljudi. Do tega je prišlo zaradi ogorčenja tamkajšnjega prebivalstva, v zvezi z nameravanim prihodom namestnika škofa Santina na birmanje v Krkavče.

O ogorčenju in nerazpoloženju prebivalstva zaradi prihoda Santinovega zaupnika v Krkavče je predsednik krajevnega ljudskega odbora Šentpeter obvestil Dominika Pegana, župnika v Krkavčah, ki je na osnovi tega opozorila zaprosil postajo Narodne zaščite v Šmarjah, naj zavaruje miren potek birme v Krkavčah. Postaja Narodne zaščite Šmarje je poslala svoje organe omenjenega dne v Krkavče.

Kakor smo izvedeli, je glede na težino tega obžalovanja vrednega dogodka uvedla Vojna uprava Jugoslovanske armade strogo preiskavo, katere izid pričakujemo.

Po incidentu je v Kopru dona Brunija preiskal zdravnik, ki mu je svetoval, naj odide v tržaško bolnišnico, kamor je bil sinoči koprski župnik prepeljan z avtomobilom koprskega Rdečega križa in kjer ga je danes zjutraj obiskal tržaški škof Santin s spremstvom.

Ni potrebno posebej poudarjati, da skušajo tržaški šovinistični časopisi tudi iz tega obžalovanja vrednega dogodka kovati svoj politični kapital, pri čemer seveda kominformovsko glasilo «Il Lavoratore» prednjači.

Tri predstave lutkovnega gledališča

Zopet vesela novica za naše malčke: lutkovno gledališče, ki ga vodi tov. Maršič, bo v tem tednu imelo več nastopov. Tako bo priljubljeni Pavliha obiskal že danes ob 17.30 otroke v Dolini, jutri bo nadaljeval svojo pot v Boršt, in sicer bo tam točno ob 16.30, medtem ko se bo v četrtek 15. t. m. zopet vrnil k tržaškim otrokom, za katere bo imel predstavo v prostorih Slovensko - hrvatske prosvetne zveze v Ul. Roma št. 15 in to ob 17. uri (in ne v torek, kot je naš časopis pomotoma javil).

Iz pogovora, ki smo ga imeli s tov. Marsičem, smo izvedeli, da je pripravil nov program, ki bo prav gotovo navdušil vse ljubitelje lutkovnega gledališča. Seveda bo še vedno glavni junak Pavliha, toda poleg njega bodo nastopali še drugi nič manj zanimivi junaki. Posebnost novega programa lutkovnega gledališča bo pa prav gotovo agitka v korist Kulturnega doma, pri kateri bosta sodelovala tudi stara Cinca - Marinca ter črnosrajčnik.

Kakšne so še druge točke programa, pa ne smemo izdati, ker bi sicer pokvarili užitek, ki čaka vse občudovalce Pavliha. Na vsak način smo pa trdno prepričani, da ne bo nikomur žal, ki se bo udeležil omenjenih lutkovnih predstav.

Naj še posebej poudarimo, da velja predstava lutkovnega gledališča v Borštu tudi za otroke iz Ricmanj.

Otroci, ne zamudite prilike ter obiščite polnoštevilno Pavliho, ki vam kliče: Pridite, ne bo vam žal, kajti nazabavali in nasmejali se boste do solz!

Teden „Za našega dijaka"

je zaključen. Zamudniki naj kar hitro oddajo svoj prispevek nabiralcem. Vse krajevne odbore in poverjenike «DIJASKE MATICE» pa prosimo, da zaključijo in obračunajo akcijo «ZA NASEGA DIJAKA» še v tem tednu.

«DIJASKA MATICA»

KOMAJ DOBRIH 20 ODSTOTKOV družinskih pol so doslej pobrali

Pobiranje družinski pol o ljudskem štetju počasi napreduje. Do sobote 10. t. m. so pobrali uradniki komaj 17.689 družinskih pol, kar je nekaj več kot 20 odst. vseh pol, ki so jih razdelili. Ali bodo utegnili uradniki v določenem roku opraviti vse delo? Ker opravlja delo pobiranja pol le 328 uradnikov, se nehote vprašamo: zakaj organizatorji ljudskega štetja niso poskrbeli za večje število uradnikov, ki bi tako laže opravili svoje delo ter tudi v večji meri nudili pomoč in nasvete prebivalstvu? Kakšne bodo šele težave pri pobiranju pol o ekonomskem popisu, če pomislimo, da je te delilo komaj 75 uradnikov?

Iz podatkov, ki so jih do sedaj že prejetih družinskih pol, je razvidno, da je število ženskega prebivalstva nekoliko višje od števila moškega prebivalstva; ni pa seveda rečeno, da bo ta razlika vidna tudi ob zaključku pobiranja vseh pol, čeprav se je že pred novim ljudskim štetjem govorilo, da je v Trstu več žensk kot moških.

Do danes bi morale biti že izpolnjene pole za ekonomski popis; ne vemo pa, če bodo zaradi težkoč pri pobiranju družinskih pol s tem delom nekoliko počakali. Na vsak način bi bil občinski števni in popisni urad še bolj obremenjen, če bi moral v tej zmedi, ki je nastala zaradi nepravilno izpolnjenih pol, sprejemati ter oddajati statistiko o poteku pobiranja pol o ekonomskem popisu, ki so še vse bolj kompilicrane.

Obisk novinarjev na policijskem radijskem centru

Na vabilo tiskovnega urada so se včeraj popoldne v spremstvu inšp. Bressana novinarji tukajšnjih dnevnikov udeležili pregleda enega najvažnejših odsekov policijskega aparata-radijskega centra, ki je pravzaprav težišče vsega dela. Šef odseka angleški major Bercovich je novinarjem razlagal delovanje tega v Evropi najmodernejšega radijskega centra, ki je povezan s teleprinterjem z vsemi policijskimi centri poveljniki našega ozemlja ter v kratkem času sporoči novico in dobi takoj tudi odgovor. Poleg tega ima center več radijskih zvez s policijskimi patruljnimi avtomobili in z vsemi poveljstvi na vseh koncih in krajih Trsta. Najbolj zanimivo pa je, da je tržaška policija zvezana tudi z Interpolom, mednarodno policijo, ki ima svoja središča v glavnih mestih evropskih in drugih držav.

Ogromna miza z zemljevidom cone «A» sredi elegantno urejene sobe, kjer ni nikoli tišine zaradi delovanja radijskih aparatov, telefonov in pisalnih strojev, pa z vso točnostjo kaže, kje so trenutno policijski patruljni avtomobili in jih po radiu v primeru nesreč takoj pošljejo na mesto.

Po bežnem pregledu so se novinarji zahvalili odgovornim organom, da so jim omogočili pogled v oni del, iz katerega pridejo vesti, ki jih naslednji dan čitajo vsi pri nas in po svetu.

Nesramen kolesar podrl pešca in zbežal

Ob 13.30 so pripeljali v bolnico 55-letnega zidarja Josipa Bordona iz Boljunca, kateremu so izprali rane na nosu in ustnicah ter ga s prognozo 7 dni poslali domov. Mož je izjavil, da ga je v bližini Domja podrl na tla neznan kolesar, ki se ni ustavil, temveč zbežal. Mož je ranjen obležal na tleh, dokler ni prišel mimo avto INAM, ki je ranjenca odpeljal v bolnico.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «Vojka Smuc» bo imelo odborovo sejo v sredo 14. t.m. ob 20. uri v Ul. Ruggero Manna št. 29.

* * *

Prosvetno društvo v Barkovljah nima danes vaje. Prihodnja vaja bo v petek.

Izlet v Komen

Okrajni odbor OF za Nabrežino organizira za prebivalce Zgonika izlet v Komen dne 25. t.m. Vpisovanje pri gostilni «Guštin» v Zgoniku do 16 t.m.

Smučarski tečaj PDT

Tudi letos priredi mladinski odsek PDT smučarski tečaj na Gorenjskem. Podrobnosti bodo v kratkem objavljene.

Povratek generala Wintertona

General Winterton, vojaški poveljnik angloameriškega področja STO, se je vrnil iz Anglije, kjer je preživel približno mesec dni počitnic.

General je takoj prevzel svoje službene posle poveljnika in vojaškega guvernerja področja.

Z otvoritve Černigojeve razstave

Profesor August Černigoj je po daljšem presledku pripravil večjo razstavo svojih slik in grafik. Njegove razstave so vedno predmet največjega zanimanja tukajšnjih umetniških krogov. Na otvoritvi razstave, ki je bila v soboto ob 18., so prišli ne le mnogi stalni obiskovalci galerije «Skorpijon», temveč smo tam opazili še marsikoga, ki je prišel še posebej prav zaradi Černigoja in njegovega dela. Slikarju želimo na razstavi čimveč uspeha.

(Poročilo o razstavi bomo objavili pozneje).

Z GORIŠKEGA

SEJA OBČINSKEGA ODBORA

OBČINSKA PODJETJA so dosegla upravno ravnovesje

Pri nadaljevanju seje preteklega tedna je občinski upravni odbor pod vodstvom župana dr. Bernardisa pregledal proračun občinskih podjetij za leto 1952. Proračun, iz katerega je razvidno, da dohodki občinskih podjetij presegajo izdatke, so odborniki proučili z velikim zanimanjem. Po krizi vojnih let so občinska podjetja dosegla ravnotežje v upravi in celo precej čistega dobička, s katerim bo uprava obnovila stare vodovode in električne napeljave. Ker niso odborniki utegnili pretresti vseh postavk proračuna, bodo o njem razpravljali tudi na prihodnji seji in ga nato predložili, v odobritev občinskemu svetu, ki se bo sestal 19. t. m. ob 20. uri v dvorani deželnih stanov na gradu.

Sklepi odbora pokrajinske uprave

V okviru priprav za prihodnjo sejo pokrajinskega sveta, ki bo v soboto 17. t. m., se je v petek ob 21. uri zopet sestal odbor pokrajinske uprave, ki je z delom zaključil šele ob 4. uri naslednjega dne.

Potem ko so sprejeli številne sklepe upravnega značaja, so odborniki nadaljevali s sestavljanjem obširnega dnevnega reda prihodnje seje pokrajinskega sveta.

Vesti za trgovce

Zveza trgovcev za goriško pokrajino obvešča vse včlanjene tvrdke, da si lahko na njenem sedežu v Ul. IX. avgusta 11 ogledajo okrožnice: podaljšanje trgovinskega sporazuma zaradi plačila med Italijo in Švico, ki so ga podpisali dne 21. oktobra 1950. Pregled uvoznih in izvoznih dovoljenj v prvem tromesečju; izvoz zajčjih kož; vesti v zvezi z OECE in žigosanje materiala iz inozemstva.

Sestanek staršev v Dijaškem domu

V nedeljo 11. t. m. je bil prvi roditeljski sestanek staršev dijakov notranjih in zunanjih gojencev Dijaškega doma. Sestanka so se starši udeležili polnoštevilno. Slabo vreme ni zadržalo niti onih iz najbolj oddaljenih krajev, četudi so morali hoditi peš dobršen del poti. Prav ti, iz oddaljenih krajev, so bili v Gorici že v zgodnjih dopoldanskih urah in so za sestanek pokazali večje zanimanje, kot oni iz bližnjih vasi, ki ne bodo mogli svoje odsotnosti opravičiti s slabim vremenom.

Namen roditeljskega sestanka je bil, seznaniti starše dijakov z vsemi pravili in določbami, na katerih temelji življenje v Dijaškem domu, da bo več povezave in razumevanja pa tudi več zanimanja za Dijaško Matico, to našo potrebno in prekoristno ustanovo. Vodstvo Dijaškega doma se zaveda, da je stik in sodelovanje s starši dijakov poroštvo vzgojnih in učnih uspehov.

Tajnik Dijaške Matice je v kratkem govoru seznanil starše z delovanjem te ustanove od njene ustanovitve do danes. V prijetnem domačem tonu je govoril o vseh ovirah in ogromnih naporih, ki jih je Dijaška Matica premostila v korist našega dijaka ter v veselje in ponos naši slovenski manjšini.

Ob zaključku sestanka so starši izrazili željo, da bi se ponovno sestali ob koncu prvega trimesečja, ker vsi želijo slediti uspehom ter neuspehom svojih sinov in hčera. Staršem naših dijakov in vodstvu Dijaškega doma je želo pri srcu napredek slovenskih dijakov v znanju.

Pazite na prste pri luščenju koruze!

Že prejšnji teden je kronika beležila nesrečo pri luščenju koruze. Sreča za luščenje koruze je dobra izkušnja za onega, ki ga zna spretno uporabljati, ali pa vsaj ravnati z njim previdno. Svojo neprevidnost pri strojnem luščenju koruze je včeraj krvavo plačal 31-letni kmet Marij Pintar iz Steverjana. Stroj mu je namreč skupno z neluščenim storžem koruze zajel levo roko in bi mu jo prav do kosti porezal, če bi ga kmetova desnica pravočasno ne zaustavila. Večkrat ranjeno roko so Pintarju obvezali v mestni bolnišnici Brigata Pavia.

Dež ne ovira tatov koles

Kljub slabemu vremenu tatovi koles še vedno prežijo za vogali na nepreviden kolesarje. Včeraj so svojo tatinsko roko položili na kolo 25-letnega Sergia Morettija iz Ul. Lunga 30, ki ga je za nekaj trenutkov pustil pred kavarno Municipio v Ul. Garibaldi.

Moretti je tatvino prijavil policiji.

Izgnan

Predsinočnjim sta organa javne varnosti naletela v čakalnici na glavnem kolodvoru na spečega moža. Takoj sta ga zbudila in zahtevala njegovo osebno izkaznico. Bil je 36-letni Achille Trancia, ki ga je prejšnjega dne izgnala policija iz Tržiča in mu z izgonskim listom ukazala povratek v Padovo, njegov rojstni kraj. Ker je Trancia očitno nameraval v brk tržiški policiji pohajkovati po Gorici, sta ga agenta aretirala in prijavila sodnim oblastem zaradi kršitve določil izgonskega lista. Trancia bo ostal v goriških zaporih do sodne razprave.

Gledališče Verdi

Danes, 13. t. m. ob 21. uri bo posebna igralska skupina ponovila komedijo Helmerja Harrisa «Johnny Belinda». Režira Američan Harris Hanau. Med drugimi nastopa znana irska igralka Sorrel Carson.

Pri gledališki blagajni se nadaljuje do četrtka razdeljevanje abonmajev «A» in «D». Jutri se prične razdeljevanje abonmajev «B».

Skupščina Zveze prosvetnih delavcev ERS

Zveza prosvetnih delavcev Enotnih razrednih sindikatov bo imela v nedeljo 18.11.1951 ob 8.30 v Ul. Roma 15 redno letno skupščino s sledečim dnevnim redom:

1. otvoritev,
2. čitanje zapisnika zadnje skupščine,
3. poročilo predsednika,
4. poročilo odbornikov,
5. diskusija k poročilom,
6. poročilo nadzornega odbora z razrešnico odboru,
7. predlogi in sklepi,
8. razno,
9. volitve.

Predloge je treba predložiti vodilnemu odboru do srede 14. t. m. do 18. ure.

Sestanek odbora za novoletno jelko

Danes bo v Skednju ob 20. uri seja odbora za novoletno jelko IV. okraja.

Izpiti v trgovinski mornarici

11. decembra t. l. se bodo pričeli pri Pomorski direkciji izpiti za dosego imenovanj v trgovinski mornarici.

Prošnje, sestavljene na kolkovanem papirju 24 lir in opremljene z vsemi predpisanimi listinami, morajo kandidati predložili do 1. decembra t. l.

Pristaniški direktor:
dr. Klodic, l. r.

Sporočilo predsedstva ONAIL o štipendijah INAIL

INAIL (Zavod za zavarovanje proti nezgodam) je razpisal za šolsko leto 1951-52 natečaj v prid sinovom staršev, ki so se ponesrečili na delu, in uslužbencev zavoda, in sicer za: 150 štipendij po 40.000 lir za dijake nižje srednje šole; 100 štipendij za dijake višjih srednjih šol, 50 štipendij po 100.000 lir za univerzitetne študente. Prošnje in potrebne dokumente je treba predložiti do 5. decembra 1951 za prvi dve kategoriji in do 15. decembra za višješolce glavni direkciji ali pokrajinskim in krajevnim sedežem INAIL, na katere se lahko prizadeti obrnejo tudi za informacije in za dvig posebnega obrazca, ki ga je treba priložiti prošnji.

DAROVI IN PRISPEVKI

Ob priliki 50-letnice poroke tov. Tončke Godina s Kolonkovca darujejo tovarišice: Magda Grgorič 500 lir, Marija Piško 200 lir, Marija Sancin 200 lir, Ida Toškan 200 lir, Melita Pregarc 200 lir za Dijaško Matico.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 11. in 12. novembra 1951 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo je 18 oseb, porok pa je bilo 9.

Civilne poroke: trgovec Adolfo Jacoboni in gospodinja Ester Misan, mizar Marino Perotti in gospodinja Luigia Monaro, šofer Giuseppe Vecchiet in uradnica Bianca Cappello.

Cerkvene poroke: delavec Henry A. Schmidt in babica Dina Leoni, vojak angl. voj. Walter Joseph Moore in šivilja Marcella Trombetti, šofer Mirko Milič in prodajalka Bruna Gavinel, industrijski izvedenec Aldo Crescia in uradnica Luciana Scamperle, korporal am. voj. Charles William Peyton in šivilja Teresa Zoderer, delavec Lidio Sepich in gospodinja Maria Giurgevich.

Umrli so: 41-letna Olga Svetina por. Gregoretti, 79-letna Ana Suligoj vd. Skrlavaj, 87-letni Desiderio Crevatin, 40-letni Simeone Daneu, Gerusina, Emilija Gorlato por. 72-letna Uršula Švab por. Kosuta, 73-letni Guglielmo Forti, 69-letni Ivan Radin, 65-letni Anton Lipolt, 57-letna Eugenia Sosič por. Feresin, 76-letna Evgenija Cosmini vd. Maglič.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše drage mame

Devetak Angele

se najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo izrekamo krajevnemu odboru OF za Nabrežino in drugim darovalcem cvetja.

Žalujoči družini
Devetak in Rojc.

Nabrežina, 11. XI. 1951.

ADEX - IZLETI

DVODNEVNI IZLET
1. in 2. decembra

v Poreč
Motovun
Opatijo
na Reko

ENODNEVNI IZLET
2. decembra

v Materijo
in Štorje pri Sežani

Vpisovanje od 12. do 17. novembra.

Pismo s Proseka

Za 80 otrok bi že lahko odprli vrtec

Naši vasi Prosek in Kontovel sta veliki, prebivalstva je precej, zato pa je tudi dosti otrok. Takih, ki še ne hodijo v šolo je okrog 80. Ko me matere delamo ali pa nosimo svoje pridelke v Trst, so ti naši dečki in deklice prepuščeni sami sebi. Res da imajo skoro vse naše hiše dvorišča ali vrtove, toda kdo bi obdržal ta drobiž za plotom, če sliši zunaj veselo čebljanje svojih prijateljčkov. In tako se kmalu znajdejo vsi na cesti, kjer se podijo, igrajo itd. Po cestah pogosto drve avtomobili in tako sem vedno v skrbeh, ko se vračam iz mesta, da se le ni kaj pripetilo mojemu otroku.

Kaj res ni za teh naših 80 otrok, ki so stari od treh do šestih let, mogoče odpreti vrtca? Že lani smo prosili zanj, šli so tudi zastopniki staršev Proseka in Kontovela do šolskih oblasti, toda vse je bilo zaman. Ali je 80 otrok premalo za vrtec? Tudi prostor bi na Proseku lahko dobili, če bi se šolske oblasti le malo pobrigale. Matere pa bi bile brez skrbi v času ko moramo skrbeti za vsakdanji kruh, saj naši malčje ne zaslužijo toliko da bi lahko številne družine živele samo od njihovega dela.

Matere s Proseka in Kontovela bi želele, da bi naši otroci zahajali v vrtec tudi zato, ker vemo, da se v vrtcih mnogo lepega nauče. Moje znanke mi pripovedujejo o svojih otrocih, ki imajo vrtec v bližini. Ti malčki se lepo obnašajo, ker jih tam vzgojiteljice res vzgajajo, ne poznajo grdih besed, ki jih otroci kaj radi pobero, ko se potikajo po cestah. Poleg tega jih učiteljice uče v pravilni materinščini in so tako ti otroci mnogo bolje pripravljeni za osnovno šolo kot bi bili sicer. Torej ne le zato, da bi bili naši otroci na varnem, tudi zaradi vzgoje želimo matere, da bi odprli vrtec na Proseku - Kontovelu za naših 80 otrok.

MATI

Izreden pojav visoke plime v Istrskem okrožju

Že v nedeljo je bilo nebo ves dan nekam zmeravo in pršel je droben dež, ki gre do kosti. Ne, bo je bilo vedno bolj temno in svinčeno težko. Ponoči je začelo celo grmeti, dež se je vlival v presledkih zelo močno. Ko se je začelo daniti, so Koprčani vsi začudeni ugotavljali, da je prišlo na obisk v njihove veže nepovabljeno — morje.

Od starodavnih vrat v mesto pred Trgom Muda je bila cesta ob Istrski obali in ob Nabrežju Jugoslovanske armade vsa pod vodo. Trg Muda se je s svojo znamenito «fontano» zdel kot majhno jezero. V vse veže ob obrežju je vdrala voda, stranske ulice so bile neprehodne. V pristaniščU je bil promet nemogoč več ur. Tovarna pohištva «STIL» je bila kot majhen otok, okoli in okoli zalita z morsko vodo. Cesta, ki veže Koper s Semedelo, je bila nad pol metra pod vodo, tako da je bil promet pretrgan. Voda je zaradi izredne plime na dveh straneh presegla višino jezov, ki ščitijo pred poplavljenjem biv. še soline, danes rodovitna polja med Koprom, Semedelo in bivšo železniško postajo v Škocjanu, in začela poplavljati mlade setve. Okoli 40 hektarjev površine je bilo zjutraj preplavljenih, kar bo najbrž skodovalo ozimini. Dve veliki črpalki z zmogljivostjo 24.000 litrov na minuto, sta začeli delati okoli 11. ure dopoldne in bosta črpali vodo do polnoči.

Tudi po drugih obrežnih mestih je visoka plima ustavljala promet. V Portorožu so bili čolni po ulicah namesto avtomobilov, v Piranu je voda preplavila Tartinijem trg, v Umagu je prav tako silila voda v stanovanja ob morju.

Podoben pojav visoke plime je bil leta 1911 in nato leta 1947. Vsi, ki se spoznajo na vreme, napovedujejo, da se bo danes zjutraj pojav ponovil. Da se prepreči nadaljnja škoda in vdiranje vode na izboljšane biv. še soline, je uprava vodovoda podvzela potrebne mere. Na obeh straneh jezov pri novem hotelu v Kopru in pri garaži v Semedeli gradijo delavci in vojaki JA obrambne jezove, ki bodo zabranili vodi, da ne bo mogla več udreti na soline.

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

Za kmečke delovne zadruge

Zadružni svet kmečko delovnih zadrug koprskega okraja je na zadnji seji razpravljal tudi o novem načinu plačevanja članov kmečko delovnih zadrug. Po novem plačilnem načinu naj bi člani prejemali plačilo po proizvodnji. Do sedaj so člani kmečko delovnih zadrug prejemali plačilo po urah dela.

Za vsako področje dela bo sestavljen delovni načrt, v katerem bodo upoštevali stroške in dohodke ter delovne dneve, ki so potrebni za določo delo. V kolikor bo kdo znižal stroške proizvodnje ali zmanjšal število delovnih dni in presegel proizvodnjo, bo šel višek v njegovo korist.

Zadružni svet je nadalje razpravljal in sklenil, da bodo kmečko delovne zadruge v bodoče sejale in sadile pridelke, ki se bolj splačajo. Na seji je bilo govora tudi o potrebi ustanovitve kreditnih odsekov pri splošnih kmetijskih zadrugah, ki naj bi članom kmečkih delovnih in splošnih zadrug ter malim kmetom olajšale vlaganje in dvig denarja.

Pomoč Jugoslavije naši konservni industriji

Na zadnjem zasedanju okrajnega ljudskega odbora v Kopru je bilo v poročilu med drugim omenjeno tudi, da so bile v industriji rib težave zaradi pomanjkanja bele pločevine. Prav te dni pa je za naše konservne tovarne prispela iz Jugoslavije večja količina bele pločevine, ki jo konservna industrija nujno potrebuje. To pomeni veliko pomoč Jugoslavije našemu okrožju, ker so imele naše konservne tovarne zaradi pomanjkanja tega važnega polproizvoda velike težave in niso mogle izdelovati tistih artiklov, ki so na trgu najbolj cenjeni.

Kot znano, je bela pločevina strateška surovina in je po izbruhu vojne na Koreji na svetovnem trgu veliko povpraševanje po njej. Cena temu proizvodu je nekajkrat poskočila. Kljub temu da Jugoslavija sama občuti pomanjkanje te pločevine, nam bo v bližnji bodočnosti poslala še nove količine in tako zagotovila nemoteno obratovanje naših konservnih tovarn do nove sezone ribolova.

Delo mestnega odbora ASIŽZ v Kopru

Mestni odbor ASIZZ v Kopru je na zadnjem sestanku sklenil organizirati sedem komisij, ki bodo s svojim delom posegale neposredno v razna mestna vprašanja. V ta namen so bile ustanovljene tele komisije: sanitarna, kulturna, komisija za kontrolo in pomoč mladinskim ustanovam, gospodarska komisija, komisija za mater in otroka, za stanovanjska vprašanja in komisija za tisk.

V vseh teh vprašanjih bodo tudi žene sodelovale z nasveti in delom, da bodo res zaživele in imele večje delovne uspehe kot do sedaj.

Drobne gospodarske vesti

V piranskih ladjedelnicah so v soboto prvikrat razdeljevali delavcem njihove dele pri dobičku podjetja. Kot je znano, imajo delavci po uredbi okrožnega odbora pravico do določenega dela od 70 odstotkov dobička, s katerim razpolaga

ALI BO "VANONIJEV" ZAKON USTVARIL "PRISRČNEJŠE" ODNOSE MED DAVČNO UPRAVO IN DAVKOPLAČEVALCI?

Kaj predpisuje nov zakon o davčnem izenačenju

V Uradnem listu ZVU št. 30 z dne 1. novembra 1951 je objavljen Ukaz št. 168 o predpisih o davčnem izenačenju, o izrednem davčnem popisu, o olajšanju sistemiranja sporov v davčnih zadevah. S tem Ukazom je skoro dobesedno razteg-njen na tukajšnje področje zakon 11. januarja 1951 št. 25, lahko imenovani «zakon Vanoni», ki je v sosedni republiki stopil v veljavo že 15. februarja 1951. Pravimo skoro «dobesedno», kajti Ukaz št. 169 je spremenil le nekaj rokov in nekaj nazivov oblasti, v ostalem je je zakon Vanoni neizpremenjen raztegnjen na Tržaško ozemlje.

Določbe Ukaza št. 169 se tičejo vsakoletne prijave dohodkov, zastaranja pravice davčnih oblasti glede poprave prijavljenih dohodkov in dokončne ugotovitve obdavčljivega dohodka, odbitka zneska lir 240 tisoč od dohodkov kategorije A, B in C/1, ako je davkoplačevalec fizična oseba, znižanja davčne mere pri progresivnem dopolnilnem davku, odbitka po lir 50.000, za vsakega družinskega člana pri računanju osnove dopolnilnega davka, olajšav pri ureditvi davčnih zaostankov, znižanje občinskega družinskega davka in izrednega davčnega popisa.

Iz poročil in diskusije v rimskem parlamentu posnemamo, da si je zakonodajalec zadal nalogo, da izvede reformo davčne zakonodaje, ki je v marsičem zastarela in ki se tudi odlikuje po nepregledni množici zakonov in odlokov. Zakon Vanoni naj bi bil nekak uvod, ki naj davčno prakso prilagodi sedanjim razmeram, ustvari ozrač-je medsebojnega zaupanja med davčnimi oblastmi in davkoplačevalci in davčno breme pravičneje porazdeli med vse državljane, ki so že po ustavi dolžni, da po svoji davčni sposobnosti prispevajo k javnim izdatkom. Obetajo si tudi, da bodo s pravičnejšo porazdelitvijo davčnega bremena med vse državljane, ki imajo dohodke, ki so podvrženi neposrednim davkom, omogočili, da se v bližnji bodočnosti zniža davčno breme, ki je sedaj neznosno. Ako bo dosežen namen, ki si ga je zakonodajalec zastavil, bo pokazala praksa izvajanja določb zakona Vanoni oziroma pri nas Ukaza št. 169.

V današnjem članku se bomo omejili na določbe Ukaza št. 169, ki zadevajo določitev obdavčljivega dohodka, t.j. dohodka, od katerega davčna oblast računa davek po veljavni davčni meri.

Tudi prej je kot osnova za ugotavljanje obdavčljivega dohodka veljala prijava dohodkov, ki jo je bil dolžan izvršiti davkoplačevalec za vse nedohodke, ki so podvrženi davkom. Toda dosedaj je veljalo načelo, da molk davkoplačevalca potrjuje dohodek v višini, kakor je bil preišnje leto obdavčen. Člen III Ukaza št. 169 pa sedaj uvaja obveznost vsakoletne prijave. Torej vsak davkoplačevalec odnosno oseba, ki ima dohodke, ki so podvrženi neposrednim davkom, mora vsako leto na posebnih obrazcih prijaviti te dohodke, četudi se višina dohodkov ni spremenila. Za neizvršitev te obveznosti so predvidene sledeče sankcije: Dohodki od zemljišč in od kapitala (kategorija A), od izvrševanja industrije in trgovine (kategorija B) in od izvrševanja obrti in svobodnega poklica (kategorija C/1) se pa vnesejo v seznam z 10 odst. poviškom. Ako je neki trgovec obdavčen z dohodninskim davkom na davčni osnovi lir 500.000, a ne izvrši prijave, bo obdavčen na osnovi lir 550.000, ako tudi drugo leto ne izvrši predpisane prijave bo pa obdavčen na osnovi lir 605.000, in tako dalje. Seveda pa ima davčna uprava še nadalje pravico to osnovo zvišati, kadar pa je poznejše ugotovi višji dohodek, dočim z druge strani davkoplačevalec ki ni izvršil prijave, ne more znižati davčne osnove. Poleg te neke vrste kazni se davkoplačevalec, ki ni izvrši vsakoletne prijave, kaznuje z denarno kaznijo od lir 5.000 do 100.000 lir. Ta kazen se v lažjih primerih zniža za tretjino, v težjih pa podvoji. Tudi v primeru ponovitve prekrška se denarna kazen podvoji, v primeru zopetne ponovitve prekrška pa potroji. V takšnem slučaju ugodnem primeru je torej davkoplačevalec, ki ne izpolni predpisane vsakoletne prijave dohodkov, kaznovan z denarno kaznijo lir 3.334. Ta kazen se vpiše tudi v kazenski list ZVU. Izdaja bis.

Od obveznosti prijave dohodkov so oproščeni tisti, ki imajo dohodke od odvisnega dela (plače in mezde (kategorija C/2), ako njihovi letni prejemki ne presegajo lir 600.000 in tisti, ki imajo le dohodke od zemljišč in iz dohodki ne presegajo letno lir 240.000.

V prijavi morajo biti navedene posamezne vrste dohodkov, specifikacija vira dohodkov, kosmati dohodek, stroški v zvezi z pridobivanjem tega dohodka, za katere je dovoljen odbitek ter končno čisti dohodek. Navesti je treba dohodke, ki jih je davkoplačevalec prejel v preteklem letu, a služijo te svrhe za obdavčenje za leto, v katerem je prijava izvršena. Prijava mora vsebovati vse dohodke, ki so podvrženi davku na zaslužke, dohodninskemu davku in dopolnilnemu davku. Glede računanja osnove za odmero dopolnilnega davka treba navesti v prijavo tudi dohodke iz katerih je višina tega davka računa na osnovi katastrskih podatkov. V Ukazu št. 169 niso določeni roki, v katerih je treba te prijave izvršiti. Vendar bo pa ZVU najbrž kmalu izdala nov ukaz, v katerem bodo določili takšne roke kakor tudi druge predpise o prijavah. Govori se, da bo za prijavo dohodkov v letu 1951 od 1. januarja do 31. marca 1952.

Pravica davčne uprave do poprave višine dohodkov, ki so bili pravočasno prijavljeni ter dohodkov, ki sicer niso bili prijavljeni, a so bili že prej ugotovljeni, zastara z 31. decembrom tretjega leta po letu, v katerem je prijava bila izvršena oziroma bi morala biti izvršena. Tako lahko davčna uprava predlaga zvišanje dohodka, ki je bil prijavljen leta 1952 najkasneje do 31. decembra 1955. Ako v tem roku davčna uprava ni revidirala višine tega dohodka, ostane ta dokončen. Za dohodek, ki je bil leta 1951 obdavčen, a ga davkoplačevalec leta 1952 ni prijavil, četudi je tega leta ta dohodek še obstajal, zahteva davčna uprava revizijo najkasneje do 31. decembra 1955. Ako do zahteve po reviziji ni prišlo, ostane dohodek leta 1951 dokončen tudi za leto 1952 s poviškom 10 odst., ako je ta dohodek podvržen dohodninskemu davku. Seveda je v tem zadnjem primeru davkoplačevalec kaznovan še z denarno kaznijo, ker ni napravil prijave, kot smo prej omenili.

Pravica davčne uprave do ugotovitve neprijavljenih dohodkov, ki še niso bili obdavčeni prej, zastara z 31. decembrom četrtega leta po letu, ko bi dohodek moral biti prijavljen. Tako na pr. bi moral biti dohodek od izvrševanja trgovine, ki se je začel v letu 1951, prijavljen v letu 1952. Zaradi opustitve prijave ima pa davčna uprava pravico, da ta dohodek ugotovi najkasneje do 31. decembra 1956. Ako davčna uprava tega ne stori do omenjenega roka, davek na dohodek v letu 1951 zastara. Ne zapade pa v zastaranje kazen zaradi neizvršitve prijave.

Davčna uprava ima pravico dostaviti davkoplačevalcem vprašalne pole za ugotavljanja dohodkov, ter jih pozvati, da jih vrnejo v določenem roku, ki ne sme biti krajši od 15 dni. Kdor v postavljenem roku ne odgovori ali vrne vprašalne pole, nepopolno izpolnjene ali neverodostojne, se kaznuje z denarno kaznijo od 2.000 do 50.000 lir.

Dohodek delniških družb, družb z omejenim jamstvom, zadrug kreditnih zavodov, vzajemnih zavarovalnic, občin in drugih javnih ustanov se še nadalje ugotavlja na podlagi knjigovodskih rezultatov. Po Ukazu št. 169 pa smejo tudi individualna podjetja, družbe z neomejenim jamstvom, komanditne družbe zahtevati, da se njihov dohodek ugotovi na osnovi knjigovodskih rezultatov; v ta namen morajo k vsakoletni prijavi priložiti kopijo bilance in računa zgube in dobička.

Ako knjigovodski zapisi niso v redu ali so taki, ki ni prikladen za kontrolo verodostojnosti prijave, se davčna osnova določa po gospodarski situaciji podjetja, ki jo ugotovi davčna uprava po podatkih, ki jih ima sama. Vendar pa mora v tem primeru v obvestilih o ugotovitvi in drugih odločbah o višini dohodka, navesti razloge, ki so odločali, da se za določanje višine dohodka niso vzeli za osnovo knjigovodski rezultati, kakor tudi mora navesti elemente, ki so služili pri določanju višine dohodka. Davčna uprava je dolžna ravnati se po teh načelih le ako je prijava vsebovala analizo dohodkov. Ako pa prijave sploh ni bilo ali je bila nepopolna, ni davčna uprava dolžna navesti razloge, ki so jo vodili pri določanju višine dohodka.

Čisti dohodek zemljišč, zgradb in kapitala v celoti podvržen davku; isto velja za dohodke, ki jih imajo družbe in druge nefizične osebe od izvrševanja industrije, trgovine ali obrti (kategorije B in C/1).

Dohodki kategorije B (izvrševanje trgovine in industrije), C/1 (izvrševanje obrti in svobodnega poklica) in C/2 (mezde in plače) so pa podvrženi dohodninskemu davku le za del, ki presega lir 240.000, ako ti dohodki pripadajo fizičnim osebam, ker se znesek lir 240.000 ima za minimum za zadostitev življenjskim potrebam. Če pa ima davkoplačevalec — fizična oseba dohodke vrste B, C/1 in C/2, se znesek lir 240 tisoč odbije le enkrat, in sicer najprej od dohodkov vrste C/2, nato od dohodkov vrste C/1 in končno, če je še kaj ostalo, od dohodkov vrste B. V lažje razumevanje navedeno par primerov:

Davkoplačevalec prejema od odvisnega dela plačo v skupnem letnem znesku iznad lir 240.000 poleg tega ima še dohodke od izvrševanja trgovine in obrti. Znesek lir 240.000 treba odbiti najprej od dohodkov odvisnega dela (kategorija C/2); ker so ti večji od odbitega zneska, bodo dohodki od trgovine in obrti obdavčljivi v celoti.

Drugi davkoplačevalec prejema letno plačo lir 80.000, ima pa še dohodek od svobodnega poklica v znesku lir 120.000 letno ter dohodek od lastne trgovine v znesku lir 400.000. Odbitek lir 240.000, se najprej odračuna od plače lir 80.000, ki ne bo podvržena davku, nato od dohodkov od izvrševanja svobodnega poklica v višini lir 120.000, ki je tudi v celoti oproščen davka. Končno se še ostanek lir 40.000 odbije od dohodkov trgovine, ki bodo torej obdavčeni le od lir 360.000.

Progresivni dopolnilni davek se računa od celokupnih dohodkov fizične osebe. Celokupni dohodek dobimo tako, da seštejemo dohodke zemljišč, zgradb, kapitala, izvrševanja industrije in trgovine izvrševanja obrti in svobodnega poklica ter dohodke odvisnega dela (plače in mezde). Dohodki kat. B, C/1 in C/2 se pri tem računajo pred odbitkom zneska lir 240.000, kot smo prej pojasnili. Vzemimo primer: Nekdo ima lir 20.000 zemljiškega dohodka, lir 200.000 dohodka od zgradb, lir 400.000 dohodkov od izvrševanja prostega poklica, in lir 100.000 obresti od naloženega kapitala. Celokupni dohodek dotične osebe bo torej znašal lir 720.000. Ker pa je celokupni dohodek podvržen dopolnilnemu davku le za del, ki presega lir 240.000 letno, bo celokupni dohodek osebe, ki smo jo vzeli za primer, podvržen dopolnilnemu davku le do lir 480.000. Pri dopolnilnem davku so dovoljeni tudi odbitki za družinske člane in sicer po lir 50.000 za vsakega. Ako ima torej gornji davkoplačevalec ženo in dva otroka se od zneska lir 480.000 odbije še lir 150.000 tako da bo njegov celokupni dohodek podvržen dopolnilnemu davku le do zneska lir 330.000.

V Ukazu št. 169 je tudi določena davčna mera za dopolnilni davek, ki gre od 2 odst. na dohodke do lir 240.000 do 50 odst. na dohodke nad lir 500.000.000. Zaradi odbitka najprej lir 240.000, nato še po lir 50.000 za vsakega družinskega člana, je davčno breme dopolnilnega davka precej manjše, kot se to prvi hip zdi. Vzemimo za primer trgovca, ki mu je ugotovljen celokupni dohodek v znesku lir 800.000 letno in ki ima ženo in dva otroka. Najprej se odbije znesek lir 240 tisoč, nato še lir 150.000 za vse družinske člane, skupno torej lir 390.000. Obdavčljiv dohodek bo torej le lir 410.000. Davčna mera znaša po tabeli, ki je priložena Ukazu št. 169 na lir 410.000 dohodka 2,43 odst., vendar pa predstavlja breme na celokupnj dohodek lir 800.000 le 1,20 odst.

Prikazali smo le predpise in načela, ki po Ukazu št. 169 veljajo v pogledu ugotavljanja obdavčljivega dohodka. Moramo ugotoviti, da ne predstavljajo nekih velikih novotarij ter tudi ne moremo soglašati z mnenji, da bodo le s temi novimi določbami ustvarili ozračje med davčno upravo, ki še nadalje ne bo verjela prijavam davkoplačevalcev, in davkoplačevalci, ki bodo zaradi dolge izkušnje poskusili vsaj del dohodkov zatajiti. Eno pa je gotovo, da bodo imeli davkoplačevalci mnogo skrbi in praskanja po glavi, preden jim bo uspelo izpolniti celo vrsto obrazcev. Upamo pa, da v Trstu nihče ne bo zaradi tega napravil samomor, kot se je to baje zgodilo nekje pri Torinu.

O. V.

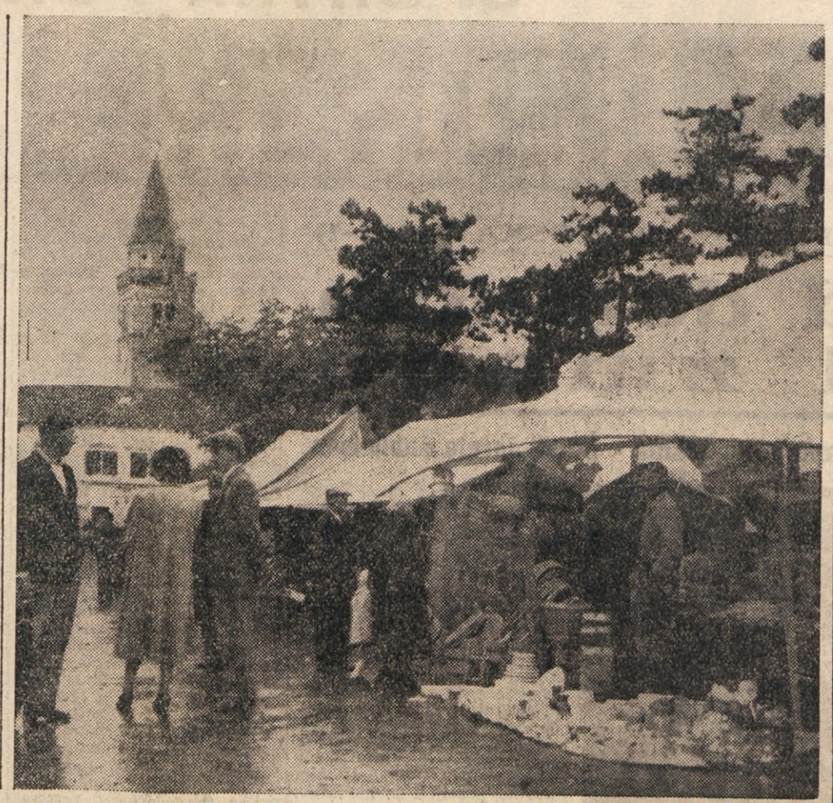

S tradicionalnega martinovanja na Proseku; kljub dežju je bilo stojnic dovolj, le ljudi je bilo nekaj manj kot prejšnja leta ob lepem vremenu.

PODMORSKI KABEL ZA ZVEZO MED CELINAMI

4000 km dolge podmorske zveze

Sestav modernega kabla - Življenje na kablovski ladji - Polaganje in popravljanje kablov - Nekaj tehničnih podatkov - Radio izpodriva kablovske zveze

Po celinah nam omogočata zvezo telefon in brzojav, med celinami pa skrbe za tako zvezo po morju kabli, močno izolirane žice, ki so položene na dno morja. Podmorski kabli so položeni tako, da omogočajo zvezo med glavnimi mesti raznih kontinentov. V Atlantskem oceanu je na primer položeno 10 kablov, ki dajejo Evropi zvezo z Ameriko, 8 kablov vodi iz zalivov Trinity in Conception v Novi Fundlandiji po najkrajši morski poti v Valencijo na Irskem in do Ponanza v Angliji. Vsaka oceanska linija je dolga okoli 4000 km. Drugi dve liniji držita iz New Yorka na Azorske otoke, od koder je speljana druga linija do Evrope. Ob naši obali na Jadranu imamo take linije do vseh večjih otokov.

Prvi prekomorski kabli čez Atlantsko morje so bili položeni v letih od 1866 do 1874. Podmorske kable je treba večkrat popravljati in tudi menjati, zlasti kable starejšega tipa. Kabli med Ameriko in Evropo so že skoraj v celoti izmenjani. Kabel lahko menjajo tudi samo na posameznih dolžinah, tako da poškodovani del odrežejo in vpletejo novega.

Novejši kabli so izdelani močneje in so zato bolj trpežni. Sestav modernega podmorskega kabla pa je zelo zanimiv. Sestavljen je iz 5 slojev. Osnovna žica, ki prenaša tok, je okrogla bakrena žica, obložena s tankimi bakrenimi trakovi. Žica ima premer 5 mm. Naslednji ovoj je iz tankega magnetičnega niklja. Vse to je zalito s plastjo gutaperke, ki služi kot izolacija. Okrog nje se ovije več plasti konserviranega sukanca iz jute. Glavno odpornost daje kablu naslednja oklepna plast, sestavljena iz 19 galvaniziranih jeklenih žic, ki varujejo kabel pred zunanjimi poškodbami. Končno je kabel ovit še v dva sloja s smolo in katranom impregnirane jute. Tako obložena žica je zelo tanka in masivna in se more navijati na vretena z velikim premerom. Podmorski kabel izdelujemo zdaj tudi že sami.

Polaganje podmorskega kabla je težavno delo, ki ga opravimo samo s posebnimi ladjami, nalašč zgrajenimi za take potrebe.

Moštvo take ladje je sestavljeno iz starih izkušenih strokovnjakov, ki morajo biti izvrstni mornarji, prekaljeni v borbi z morskimi viharji.

Kablovske ladje, ki vrše take naloge, morajo ugoditi mnogim zahtevam. Predvsem morajo imeti odlične pomorske lastnosti, da so sposobne za najtežje oceanske plovbe. Po konstrukciji morajo biti izredno močne, da zdržijo najhujše zimske oceanske viharje. Imeti morajo velike shrambe za gorivo in hrano, da lahko prevozijo velike morske daljave do mesta okvare kabla in da lahko ostanejo na morju do konca svojega dela. V spodnjih prostorih so 4 obširne shrambe z velikimi vretени, na katera se navija podmorski kabel. Vsaka shramba lahko sprejme do 1.000 km kabla, ki ga dvigajo s škripci na krov. Na zunaj so ladje prav eleganine, podobne jahtam, po svojem delu pa so najbolj junaške ladje, ladje pravih mornarjev, ki so v vednih bojih z viharji ter vztrajajo pri svojem delu tudi v najhujših okoliščinah, za blaginjo vsega človeštva. Zato je duh posadk teh ladij zelo visok, ker so izbrani iz vrst najboljših in najhrabrej-ših. Posadka šteje okoli 70 ljudi in se le poredkoma menja. Mornarji ostanejo na ladji do konca svojih službenih let. Ladje so srednje veličine (okoli 2000 ton), dolge približno 100 m. Kablovske ladje uživajo spoštovanje med vsemi drugimi ladjami, ki jim vedno nudijo prednost. Po mednarodnem signalnem kodeksu nosijo kablovske ladje znamenje dveh rdečih krogov in dveh stožcev.

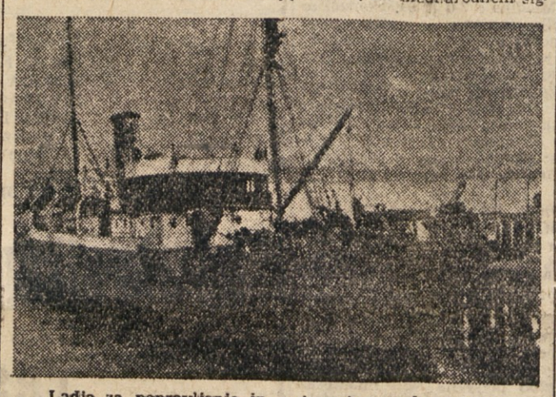

Ladja za popravljanje in polaganje morskega kabla.

Med vojno so se kablovske ladje poleg vseh drugih težav morale boriti še z nevarnostmi vojne. In vendar sta 2540tonska kablovska ladja «Kelvin» in 1300tonska «Field», ki sta med vojno oskrbovali vseh 10 atlantskih kablov, uspeli držati vse kable v dobrem stanju brez daljših motenj. Kablovske ladje so tako rekoč venomer v službi, ker lahko vsak trenutek dobe nov nalog, da odplovejo na najbolj oddaljena mesta sredi oceana.

Ceprav so kabli zelo močno izdelani, se vendarle polagoma kvarijo. Zlasti kabli starejšega tipa so bili bolj izročeni kvaru, ker niso imeli tako temeljite zaščite, kakor jo imajo današnji. Popravilo okvare na kablu je precej natančno, ker kabel ni navadna žica, na katero bi mogli enostavno pritrditi nov kos žice. S spretnostjo kirurga razreže posadka kabel in mu vplete nov del, tako da vsak sloj kabla dobi nove zveze. Kabli se morajo menjavati predvsem zato, ker jih razjeda morska voda. V obalnih predelih, kjer so globočine manjše, trpe kabli tudi zaradi viharnega morja, ki premika kabel sem in tja. Če leži kabel na ostrih robovih skalnatega dna ali pa na delih potopljene ladje, se ob gibanju morske vode tare in poškoduje. Kjer se ladje zasidrajo ob obali, se večkrat zgodi, da se sidra zapletejo v podmorski kabel. Zato so na obalah postavljeni znaki za prepoved zasidranja povsod, kjer je v bližini podmorski kabel. Tudi ribiške ladje, ki vlečejo za seboj mreže, večkrat poškodujejo kabel. V severnih morjih je včasih led povzročitelj okvare. Prigodilo se je celo, da se je radoveden morski kit lotil kabla.

Kablovske ladje opravljajo torej dvojno nalogo: polaganje novih in popravljanje starih kablov. Organizacija te službe je v rokah posebne ustanove, ki razpolaga z določenim številom ladij. (Western Union nadzoruje kable med Severno Ameriko in Evropo, službo opravlja z dvema ladjama). Poseben inženirski oddelek proučuje morsko dno na dodeljenem področju za polaganje novih in za oskrbovanje starih kablov. Prav tako ugotavlja lego mesta okvare. Za pravilno nadzorovanje kablov služijo kablovske postaje.

Polaganje novih kablov je poleg tehničnega resno znanstveno delo, ki zahteva velike in natančne priprave. Najprej morajo izbrati traso, po kateri bo kabel položen. Seveda mora biti linija iz gospodarskih razlogov čim krajša, ker je kabel zelo drag. Vendar morajo večkrat izbrati tudi nekoliko daljšo pot, na primer zaradi nepripravnega morskega dna, toka vode itd. Šele ko je nova trasa natančno raziskana in določena, dobe kablovske ladje natančne podatke, kje morajo položiti kabel.

Kadar pa pride obvestilo, da je kabel nekje pokvarjen, ladja ne gre slepo na delo, temveč najprej odrede mesto, kje je nastala okvara, ker bi sicer ladja sama tega ne mogla najti. Za odrejanje kraja porabljajo natančne električne naprave. Kablovske postaje vrše po nalogu inženirskega odseka vrsto poizkusov. V poškodovani kabel spuščajo tok. Na podlagi pokazanega električnega upora, ki se menja z oddaljenostjo poškodbe, določijo mesto okvare. Ker ima inženirski oddelek natanko začrtane trase vseh kablov na kartah, morejo torej lego že približno določiti. Po profilu morskega dna najdejo tej oddaljenosti odgovarjajočo globino.

Ko prejme ladja vse te podatke, odpluje na mesto poškodbe. Večkrat se pripeti sredi oceana, daleč od vsakega vidljivega objekta, zaradi česar je težko določiti natančno lego. Tudi radionavigacijska sredstva na take daljave ne morejo dati dovolj natančnih podatkov. Zato je zelo važno, da je posadka dobro izurjena v navigaciji, da bi ladja priplula čim bliže pravemu mestu. Tu zasidra ladja posebno tako imenovano «signalno bojo», da zaznamuje kraj, kjer bo pričela iskati kabel. Zdaj lego ponovno računajo in preiskujejo z vsemi sredstvi, ki so na razpolago, kakor n. pr. z astronomskim merjenjem višine sonca in zvezd, s podatki zemeljskih radijskih postaj itd. Če je vreme oblačno, je ta postopek dolgotrajen, ker so astronomska merjenja mogoča samo ob lepem vremenu.

Sele ko je lega ladje z gotovostjo določena in potrjena, se prično prava dela. Ladja spusti na dno morja posebno sidro, ki ga potem vleče pravokotno v smeri kabla sem in tja. Lopate sidra iščejo kabel po dnu in ko pridejo do njega ga zgrabijo.

Sidro je privezano na vrv, ki teče skozi napravo «dinamometer» na krovu ladje. Ta naprava meri napetost vrvi. Brž ko sidro ujame kabel, napetost na vrvi naraste. Če pa je sidro zgrabilo del potopljene ladje ali skalo, postane napetost mnogo večja, tako da je kaj lahko razločevati, kdaj sidro ujame kabel. Stari kapitani polože na vrv, ki teče po krovu, majhno preprogo in sedejo nanjo. Iz treslajev na vrvi natanko čutijo, kdaj je sidro zgrabilo za kabel. Pravijo, da se nikdar ne zmotijo.

Najti kabel je poglavitna naloga vsega dela. V plitkih vodah spušča ladja v vodo posebne podvodne poslušne naprave, ki so izdelane v obliki dveh bakrenih palčk, katere ladja vleče čim bolj natanko v smeri kabla. Obalna postaja pa pošilja svoje signale po kablu. Posadka na ladji ima slušalke priključene na podvodno napravo. Čim bliže je ladja kraju poškodbe, toliko močneje se slišijo signali, nad poškodbo samo pa so najmočnejši.

Sider za iskanje je več vrst. Najnavadnejše je podobno običajnemu sidru, samo da ima pet krakov, nekatera pa imajo samo štiri. Za delo v velikih globočinah uporabljajo posebno

Sidro tipa «Lucas», ki ga uporabljajo za iskanje in dviganje kabla v globokih vodah.

patentno sidro tipa «Lucas», ki preseka kabel avtomatsko na dvoje, preden ga izvleče iz morja.

Ko sta presekana konca dvignjena na površino, ju privežejo na signalno bojo, da bi na obeh koncih kabla izvršili poizkuse, če je zveza do obalnih postaj v redu. Šele tekaj kabel popravijo, ker bi se sicer lahko zgodilo, da bi žice položili nazaj v morje, ne da bi popravili še druge napake.

Ladja za popravljanje kabla je vedno v zvezi z obalno postajo, da ji ta lahko potrjuje pravilnost izvršenih popravil. Vsa ta poročila in merjenja, zasleduje inženirski oddelek, ki vodi glavno nadzorstvo nad vsem popravilom. Trajanje popravila je odvisno od vrste poškodbe in od stanja, v kakršnem je kabel. Pred nekaj leti so na primer morali na dolžini čez 400 km vplesti nov kabel, za kar so potrebovali šest dni. Ob hudih viharjih pa morajo ladje začasno prenehati z delom.

Pomorski kabel je še vedno glavni del naših sistemov za zvezo. Njegovo delovanje ni pod vplivom atmosferskih motenj in kabel prenaša poročila natančno in zanesljivo ter ima zato važno vlogo v našem življenju. Pričakovati pa je, da bo ob naglem razvoju radijskih sredstev ostal kabel samo rezerva, dokler ne bo popolnoma izpodrinjen.

A. G.

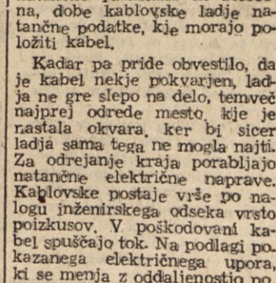

Vse vrvi sider tečejo po škripcih na nosu ladje.

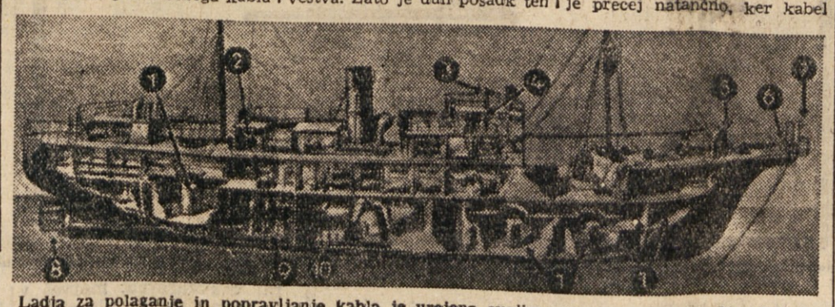

Ladja za polaganje in popravljanje kabla je urejena svojim nalogam primerno. Na sliki je prerez ladje: 1. shramba za kabel, 2. radijska postaja, 3. daljnomer, 4. navigacijska in krmarska kabina, 5. dinamometer, 6. škripci, 7. jarem, 8. dvojni lijak, 9. strojni prostor, 10. shramba za gorivo.

KAKO METEOROLOGIJA POMAGA LETALSTVU

Zanimive podrobnosti o prispevku britanske meteorologije k mednarodnemu letalskemu prometu je podal načelnik letalskega glavnega stana, maršal letalstva sir John Slessor. Uporaba radia in radarja v vremenskih balonih omogoča redno merjenje temperature in vetra, in sicer večkrat na dan. To delo opravlja osem meteoroloških postaj v Angliji in dve ladji za meteorogijo do višine 18.000 m, poskusno pa tudi do 30.000 m. Poudarjal je, da so sleče višine meteorologi že daleč prekosili potrebo letal s posadkami in da je Anglija tudi v točnem in sistematičnem merjenju vetra v velikih višinah s pomočjo radarja daleč pred drugimi državami. «Vsak dan so sedaj na razpolago pregledi vetrov, ki obsegajo večji del sveta, tako da lahko upravitelji letalstva ugotovijo vse glavne vetrove, za katere imamo izkušnje že skoraj na vseh možnih progah. Ti podatki služijo tudi za graditelje novih vrst letal, ki so lahko večno bolj dovršeni», je zaključil letalski maršal.

CUDEZNE LUTKE

V zložbenih oknih londonskih trgovin so se že pojavile razne nove vrste igrač, ki bodo vzbujale posebno pozornost za bližajoča se božična čarila. Tako na primer so razstavljene lutke, ki na otrokovo vprašanje odgovarjajo z da ali ne. Na primer, če otrok vpraša svojo lutko: «Ali ti ugajajo slaščice?» lahko že sam naprej določi odgovor glede na zvok, ki ga pritisne na lutkinem hrbtu.

NAJDALJSI EVROPSKI TELEVIZIJSKI RELE

Najdaljšo televizijsko relejsko odcajo so pred kratkim napravili v Veliki Britaniji. Televizijski naročniki v Londonu so lahko tako gledali eno uro spored, ki so ga oddajali v Blackpoolu, 200 km daleč. Čeprav slike na televizijskem platnu niso bile tako točne, so bile vseeno še dovolj jasne. Slike so oddajali iz Blackpoola oddajni postaji Holme Mose na mikrovalovih, od tu dalje pa po telefonski žici.

MOTORJI POD NICLO

Angleška družba «Nuffield» je nedavno zgradila s stroškom 10.000 funtov šterlingov menda najhladnejši prostor Velike Britanije: podzemsko hladilno celico, v kateri lahko znižajo temperaturo do 108 stop. pod ničlo.

V tej ledenici bodo lahko tehniki družbe delali mnogo strožje poskuse z motorji kot do sedaj in na ta način dokončno ugotovili vse težave, ki so združene z naglim uživanjem avtomobilskih motorjev v arktičnem podnebju.

OSTRIŽENA

ČRTICA

LJUBEZEN

BENO ŽUPANČIČ

(Nadalj. iz nedeljske številke)

Ne vem, kaj vse sem tisti trenutek mislil, kaj vse me je prešinjalo.

Izgubila se je, sem grenko pomislil, zato mi ni pisala! Začel sem trepetati. Ust nisem mogel odpreti, da bi bil one kaj vprašal. Zatulil bi bil na ves glas, pa me je bilo sram pred njimi.

Vtem so škarje žvenketale in dolgi pramen njenih las so padali na tla. Z roko sem nehote ujel tak pramen in si naskrivaj potlačil v žep. Nikoli več ne bo imela teh las!

Tak sem bil, da sem v obupu pomislil, da je ne bi samo ostrigli, da bi jo ubili. Ubil bi jo bil sam v tistem trenutku. Se zaradi tistih las v žepu me je zapekla vest; zdelo se mi je, da sem storil velik greh.

Ves čas, ko smo jo strigli, se ni branila. Samo stokala je. Pogledal sem ji spredaj v obraz. Videl sem, kako so ji dvakrat preganjeno ruto premočile solze. Aha! šem si mislil, zdaj pa solze! Le čakaj!

Tiho, candral sem ji zlobno rekel.

Na to nisem pomislil, da bi me utegnila po glasu spoznati. Zato me je toliko bolj presenetilo, ko je nenadoma zaše petala:

'Modest, Modest!'

Nihče drug je ni slišal, samo moje uho je ujelo ta tihi vzdihljaj. Bes se mi je sprevrgel v grenko žalost, da bi bil zajokal prav tako bridko kakor ona. Mislil sem, da mi bo od bolečine, ljubezni in sovraštva obenem, počilo srce.

Strižec ji je z mojstrsko kretnjo posnel še zadnje ostanke las in si oddahnil. Kako žalostna je ženska z golo glavo! Zdaj imaš, sem ji privoščil, zdaj naj te ljubkuje glavo! Drugi jo je prijel pod roko in jo odpeljal skozi drugi izhod na cesto, jo tam potisnil v neko vežo in ji zagrozil, da se ne sme deset minut niti ganiti. Potem smo šli.

'Lepo smo jo, ta si bo zapamnila!' je nekdo rekel in se zadovoljno hahljal. Meni pa je bilo, kakor bi bil pokopal svojo mladost.

Ni mi počilo srce. Kje neki! Ko sem prišel domov, sem trepetal od jeze in žalosti. Vso noč sem gledal tisti pramen las in jokal. Vso sem jo preklel in vse življenje se mi je zdelo izgubljeno.»

Modest je nekaj trenutkov molčal, pogladil si je z roko čelo, poravnal lase, ki so mu silili nanj, in nato nadaljeval:

«Zjutraj sem se šele spomnil, da me deklet lahko izda. Če me je spoznala, čemu me ne bi izdala? Ostriči žensko, to je bila prav gotovo velika žalitev oziroma kazen takrat.

Povedal pa tega nisem nikomur. Tudi onim trem ne. Preselil sem se na drugi konec mesta in pazil, prepričan, da me bodo iskali. Minilo je mesec dni. Nič se ni zgodilo. To je pomenilo, da me ni izdala. Povem ti, veliko raje bi bil vedel, da me je naznanila. Poiskal bi jo bil in jo ustrelil. Tako pa, tako pa ... sem ji kdaj za trenutek skušal odpustiti in sem sanjal, da je spet nekdanja zlata Marjanca. Potem sem se vedno znova strezanil.

Čisto sem podivjal. Dan za dnem sem se loteval najbolj tveganih akcij; kjer je dišalo po nevarnosti, tam sem se pojavil. Sam si dožive in več, kakor je bil tisti čas strašen. Vsako noč sem spal drugje, odvisen od ljudi, ki jih nisem poznal. Kdor ni poskusil, ne ve, kaj smo takrat prestali. V partizanih mi je bilo samo enkrat huje. Tedaj si nisem upal misliti, a zdaj za gotovo vem, da je zorela v meni črna misel. Namenoma sem iskal nevarnosti, mirne duše bi bil izdihnil na kakšnem vogalu, pa me ni dotelelo.

Pomlad in poletje sta bila neskončno dolga. Meseci so se mi vlekli kakor leta. Bil sem že tako na koncu, da sem pred vsako akcijo jemal bromove tablete. Malo prej, preden sem odšel v partizane, pa sem sre. čal Marjanco tretjič.

Ravnokar smo se razkropili s sestanka, ko so nas pričeli zasledovati. Jaz sem se vlekel iz ulice v ulico, vojaki skoz in skoz za menoj. Potem sem zavil na dolgo cesto, kjer ni bilo dosti ljudi. Tu jim ne videm, streljali bodo na čistem, sem računal in zavil s ceste v prvi lokal. Bila je drogerija. Z ihto sem zaloputnil za seboj vrata, prevlečena s prozornim zastorom. Nato sem okamenel obstal. Za pultom je stala Marjanca. Se vedno je bila takšna kakor včasih. Le lase je imela nekoliko krajše. Oblečena je bila v modro spreminjasto delovno haljo.

Aha, sem si mislil, sva le trčila skupaj! Zdaj se pokažeš!

Stopil sem do pulta in zašikal:

'Lovijo me!'

Zardela je pred mojimi očmi in me samo gledala, gledala, kakor bi ne mogla verjeti. Nato je hipoma prebledela in skoraj jokaje rekla:

'Kje? Drugega izhoda ni!'

Potlej se je čudovito hitro znašla.

'Ne, bodi prodajalec! Snela je izza omare modro haljo, a iz predala je potegnila črno obrobljene naočnike. Nato je stopila nekam zadaj, prinesla lestev, jo postavila k omari in že se je z vajenim gibom vzpela nanjo. Ta čas sem si jaz haljo oblekel in nataknil na nos naočnike.

Nisem ji zaupal. Mislil sem si: zdaj se lahko maščuješ za lase. Imel sem pištolo v žepu, lahko bi ji bil zagrozil. Pa nisem. Skodoželjno sem si mislil: kar daj, če umrjem, bova skupaj! Vsega me je prešinila razumljiva zlobnost.

Vtem je nastal pred vrati glašen trušč. Vrata so se treskaje odloputnila, pokazale so se tri naperjene puške in za njimi trije vojščaki. Na obrazih jim ni bilo videti, da bi bili kaj posebno hrabri.

Prijazno, kolikor sem pač mogel, sem se jim priklonil in jih postrežljivo vprašal:

'Želite, gospodje?'

Obotavljaje se so vstopili. Najprej so se prepričali, če ni kdo za omarami, nato so se zbrali pri pultu. Marjanca je stala vrh lestve, naslonjena s hrbtom na police. Gledala je name. Ko sem jo mimogrede pogledal, je obrnila oči na vojake.

'Ne, ne, gospodje,' sem odgovarjal vojakom, 'tu ni nikogar razen mene in moje uslužbenke.' Ta trenutek sem izkoristil, da sem se izzivalno ozrl nanjo. Bila je zelo bleda.

Da bi mi verjeli, sem jih povabil:

'Izvolite pogledati, gospodje!'

Tisti, ki je očitno vodil patrolo in je lomil tudi po slovensko, se je zagledal vanjo in debelo pomežiknil:

'E, che bella gospodičina!'

Druga dva sta med tem stikala po omarah in prilicah, iskala, kakor je kazalo, skrivna vrata, trkala po stenah, po podu in navsezadnje navelična odnehala. Mimogrede sta ukradla skatlico brilljantine in okroglo ogledalce.

Preden so odšli, se je vodja patrole znova nesramno ozrl nanjo, se stegnil in jo uščenil v nogo.

'Zavidam vaš signor!' je rekel. Kakšna ironija! Ona ga je sunila z nogo, a jaz sem mu smehljaje se dejal:

'Nič hudega, vajena je tega!'

Nato so vsi trije ropotaje odšli.

Nič več se nisem smejal. Ko sem si snemal naočnike, so se mi roke tako tresle, da so mi padli na tla. Marjanca je ta čas zlezla z lestve in se naslonila s hrbtom na omaro. Meni so se žele nabirati po čelu drobne kapljice potu.

*V

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Naše ozemlje je v depresijskem področju, ki je zajelo Alpski lok in ki povzroča slabo vreme z neurji v Severni Italiji, Švici, Južni Franciji in drugod. Še vedno bo prevladovala spremenljiva oblačnost s krajšimi padavinami, tudi v obliki nalivov. Predpoldne je možna začasna razjasnitev. Temperatura brez spremembe ali nekoliko v upadanju. Danes je bila v Trstu najvišja temperat. 19.7; najnižja pa 13.6 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.35: Veder popoldanski koncert; 20.00: Rihard Wagner: Tristan in Izolda, opera v 3 dejanjih. — **Slovenija:** 13.00: Pisan spored lahke glasbe; 20.15: Češka komorna glasba. — **Trst II.:** 18.48: Menueti in gavote; 22.47: Glasba iz revij. — **Trst I.:** 12.20: Operetna glasba; 23.20: Plesna glasba.

OB ŽVIŽGANJU GLEDALCEV: ITALIJA - ŠVEDSKA 1-1 (0-1)

Slab napad domačih zapravil zmago

Tekmo je motilo deževje - Velikansko zanimanje za tekmo - Švedi igrajo šablonsko

Svedsko moštvo, slikano na nedavni tekmi v Beogradu, ki so jo Švedi izgubili z 1:2. Moštvo v Florenci je bilo le malenkostno spremenjeni.

ITALIJA: Casari; Giovannini, Cervato; Annovazzi, Tognon, Venturi; Boniperti, Gimona, Amadei, Lorenzi, Cervellati.
SVEDSKA: Svensson; Malmstroem, Nilsson; Ahlund, Gustafsson, Lindh; Joensson, Loefgren, Holmberg, Karlsson, Jakobsson.
SODNIK: Ling (Anglija).
Stranska sodnika: Silvano, Massai (Italija).

(Od našega posebnega dopisnika)

Tekma, s katero naj bi italijanska nogometna reprezentanca izbrisala vse dvome, ki so se množili na njen ter na račun treh sestavljalcev, se je končala na moč žalostno. Osemdeset tisoč gledalcev je ob koncu nekaj minut stoje žvižgalo moštvu, ki je povešenih glav zapuščalo igrišče ter ploskalo Švedom, katerih dolgi sen je bil uresničen.

Prognoze so bile zelo laskave za domačine. Vsi listi so pričakovali visoko zmago domačih. da, celo sami Švedi. Med opoldanskim banketom je nekdo podtaknil ob začetku velike mize pod roko listič, na katerega naj bi vsakdo napisal svoje mišljenje. Dva Sveda sta predvidevala zmago Italije eden s pet, drugi kar s šest proti nič. Zadostna osvetlitev razpoloženja v švedski karavani!

Po vrednosti skandinavskih gostov, kakršno so ponovno razkazali v Florenci, pesimizem ni bil neupravičen. Švedi so rojeni pod praktično zvezdo, njihov nogomet je posvečen svojemu pravemu cilju, katerega drugod pogosto zatre pozaba: delati gole! In jih tudi dajejo seveda le pod pogojem, da je nasprotnik slabši. Ne bo pa se jim nikdar zgodilo kot na nedeljski tekmi, ko so Italijani večino tekme, v številkah: nad dve tretjini, vodili žogo po nasprotnikovi polovici, a zmagali le z angleško injekcijo prelahko dosojeno enajstmetrovko. Mister Ling je vodil tekmo gosposko; ni žvižgal brez potrebe, pravilno e uporabljal pravilo prednosti, bil vedno na potrebnem mestu, vendar.... Bilo je v 11. minuti. Amadei je prodiral skozi sredino, podaljšal do Lorenzija; med tem in mrežo je bil samo še vratar, na desni pa je nadaleč stal odličn srednji branilec Gustafsson. S telesom je ovíral nasprotnika, kar je Lingu zadostovalo za oster žvižg in gib roke proti beli točki. Enajstmetrovko je Amadei pretvoril v gol.

To kar v nedeljo pri Italijanih ni šlo, je bil napad. Nekajkrat si je petorica izmenjala mesto, a ni pomagalo, vse slabše se je igralo, hujši nered je bil. Vsakdo iz petorice je igralec evropskega razreda, skupaj pa ne gredo. Različna šola, drugačno okolje; deloma tudi težnja k virtuozizmom, na kakršne so navajeni na prvenstvenih tekmah, kjer sloni morda delo ostalih desetih tovarišev na plasiranju enega samega. Vse to je naredilo iz njih intsrument, neuglašen do neverjetnosti.

Naj dodamo k temu še, da je Amadei bil popolnoma izven forme in da mu nobena stvar ni šla izpod noge, da se je tudi Boniperti izogibal stika z nasprotnikom zaradi znane poškodbe prejšnjega tedna, pa si lahko mislite, kaj vse smo morali gledati. Cervellati je bil morda še manj koristen kot ostali. Vrtel je žogo, driblal, a od sebe je ni dal. Neverjetno, kot bi nikdar ne si šal in se ne prepričal na stotih prejšnjih tekmah in na nedeljski, da mu tretji nasprotnik gotovo odvzame žogo, seveda pod pogojem, da prej dvojico pre gra. Pa tudi če bi prevaril še tretjega ter zabil celo gol; več kot trideset minut njegovo navdušenje ne bi našlo zaveznika v fizični kondiciji. Obe zvezi Gimona Lorenzi v splošni zmešnjavi nista vnesla reda, nista niti mogla, saj vemo, da je prav Lorenzi poosebljeno nasprotje graditelja. Nikoli ni pripravljal zaključnih akcij. Njegovi refleksi, hitrost, elastičnost kažejo srednjega napadalca, rojenega za gneče, za pojačene obrambe. Lorenzi igra normalno na mestu srednjega napadalca, kot tudi Boniperti in po potrebi celo Gimona. Edino Cervellati je zares samo krilo, vendar desno in ne levo, kot je igral proti Svedski.

Kje je imela komisija B-B-C glavo, ko je porajala enajstorico, se celo ob taki množici pametnih in izvedljivih nasvetov. Kaj pravijo ljudje? To vam pove kričanje, zopet na stadionu ob koncu igre. Izžvižgani Italijani so odšli, žareči Švedi prav tako. Dež še vedno drobno rosi, pada mrak: Začeli so na stojiščih, potem se je razširilo kot ogenj: Pozzo, Pozzo! Belolasi tehnični komisar, je z obrazom, ki je izražal nekaj med ganjenostjo in zadrego, stopal po stopnicah. Doživel je priznanje. To seveda še ne predstavlja rešitve. Prestar je že in... tudi tu nazaj ni poti. Vendar je klicanje občinstva jasno povedalo, naj preide krmilo ladje še pred brodolomom v druge roke.

Neodločenemu koncu je torej vzrok slaba igra domačinov, nimajo pa zanj zasluge Švedi. Njihov sistem igre je šablonski, brez fantazije, tesno markirajo nasprotnika, igrajo brezizjemno pri tleh, skratka, slabša kopija Anglije. Slabša zaradi tega, ker igralci nimajo kvalitete mednarodnega razreda, kot lahko še enkrat poudarimo. Dovolj dobra obramba, ki je zadostovala slabemu nasprotnikovemu napadu. Sigurna Nilsson in Gustafsson, mogoče najboljši švedski mož.

Ob pršenju povedejo žogo domačini. Napadajo vse do švedskega gola. Johnssona je Cervato napačno zapustil, ker ni hotel predaleč v nasprotnikovo ozemlje. Krilo je prodiralo, ter se oddolžilo Cervatu z zgrešenim strelom. Pred vrati je žogo vjel Tognon, a jo le kratko poslal od svetišča, točno na noge Loefgrena. Ta je bil neodločen, a nihče ni nanj startal. Pomeril je dobro in polvisoko streljal. Casari se je vrgel z zamudo in žoge ni vjel. Švedom je gol dal poguma, postali so napadalni. Njihov četverokotnik gospodari po sredi, vendar so italijanski protinapadi nevarnejši. Na tribunah prvi žvižgi, močnejši iz minute v minuto. V 19. minuti je Lorenzi vodil žogo proti vratarju, ki mu je prišel nasproti in rešil tako nevarno situacijo. Minuto zatem dajo Italijani gol... a ga sodnik zaradi off-sidea Amadeia ne prizna. Cervellati je preigral najprej, Ahlunda, nato, še Malstroma, podal v gnečo, iz nje zopet dobil žogo, poslužil Amadeia, ta v mrežo.

Igra je nato vedno slabša, tolje povedano sploh ni igra. Ugaša. Kmalu po začetku drugega polčasa enajstmetrovka, o kateri smo že govorili.

V nadaljevanju so domačini iskali zmago, Švedi pa so se krčevito branili. Halfa sta opravila pri tem lepo delo; zelo sigurno in z jasnimi pregledom sta (posebno Lindth) čistila ob nevarnostih, umirila žogo, jo držala, dokler ni bil za hrbtom red, potem sprožila eno ali drugo krilo.

Tako do neslavnega konca. Morala: čim manj podobnih tekem.

MITJA VOLCIC

PO DRUGEM KOLU NOGOMETNEGA PRVENSTVA ISTRE

Tri moštva na vodstvu

II. kolo nogometnega prvenstva Istrskega okrožja je poteklo brez vsakih presenečenj. Vodeča moštva so zmagala in se tako povzpela na čelo lestvice. Zmaga Pirana nam potrjuje, da je to moštvo kandidat za vstop v slovensko oziroma hrvatsko I. nogometno ligo. Z lahkoto so Izolani premagali mlade nogometaše koprskega Partizana. Težja je bila zmaga Meduze nad bojevitimi nogometaši Brtonigle, ki so dobro vzdržali napade Koprčanov in šli iz koprskega stadiona poraženi da, toda z enim samim golom.

Strunjan si je po prvem porazu v Umagu opomogel z nedeljsko zmago nad Solinami ter se tako povzpel v sredino lestvice Edino delno presenečenje je zmaga Aurore v Bujah. Vidi se, da hoče moštvo Aurore po prvem porazu doseči tisto mesto, ki je vedno zavzemala v naših prvenstvih. Rezultati takem:

v Kopru: Meduza - Brtonigla 1:0; v Izoli: Izola - Partizan 3:0; v Sv. Luciji: Piran - Umag 6:1; v Bujah: Aurora - Buje 1:0; v Strunjanu: Strunjan - Soline 2:0; v Ankaranu: Rdeča zvezda-Novi grad 2:0.

Lestvica po II. kolu: Izola, Piran in Rdeča zvezda 4 točke; Meduza 3; Umag, Partizan, Aurora in Strunjan 2; Soline 1; Brtonigla, Novi grad in Buje 0.

Aurora A-Aurora B 54:25

V prvi tekmi za pokal «Napredka» je v nedeljo v Kopru prvo moštvo Aurore premagalo drugo z prepričljivim rezultatom 54 : 25. Zmagovalci so dominirali na igrišču in s prodornimi akcijami spravili mnogokrat nasprotnike v zadrego.

SINOCI V STOCKHOLMU

Jany-Larsson 1-1

STOCKHOLM, 12. — Na mednarodnih plavalnih tekmah v Stockholmu, ki trajajo že nekaj dni in ki se jih s pridom udeležuje tudi Francoz Alex Jany, so bili sinoči doseženi sledeči rezultati na progi 200 m prosto: 1. Alex Jany 2:14.8; 2. G. Larsson 2:15.5.

Na progi 50 m pa se je Larsson s časom 25.9 maščeval Janyju, ki je progo preplaval v 26.3.

Cerajeva zmaga v Tridentu

TRENTO, 12. — Na sedmem mednarodnem tekmovanju v teku v Tridentu z udeležbo lahkoatletov iz Jugoslavije, Avstrije, Nemčije in Italije je na 6500 m dolgi progi zmagal Jugoslovan Zdravko Ceraj iz Zagreba v času 18:57.4. Drugi je bil znani nemški dolgoprogaš Eberlein v 19:00.3, tretji pa spet Zagrebčan Godler z 19:19.1. Prvi Italijan je na petem mestu. Ceraj je kljub slabemu vremenu izboljšal rekord proge.

Egipt-Italija B 3:0 (2:0)

KAIRO, 11. — Egiptovska nogometna reprezentanca je premagala italijansko enajstorico «Mladih» s 3-0 (2-0). Domači so bili tehnično in taktično nadmočni v obeh polčasih nad Italijo, popolnoma zmedeno s skoraj vsemi igralci izven forme. Egipčani so prišli v vodstvo že v 2. minuti z golom srednjega napadalca Alaa. Dizwy je dal v 35. minuti drugi gol, tretjega pa jsti igralec v 35. minuti drugega dela igre.

PRVE PRIJAVE ZA MEDNARODNI VIARESKI TURNIR

Škotje najavili svojo udeležbo

VIAREGGIO, 12. — Organizacijskemu odboru mladinskega mednarodnega turnirja v nogometu, ki bo v Viareggiu od 16. do 25. februarja, je svojo udeležbo prijavila tudi mladinska nogometna enajstorica Škotske iz Edimburga in enajstorica iz Milana.

ZADNJA POROČILA

Poplave v Srednji Evropi

Dve žrtvi v južni Franciji in tri v okolici Trenta
Trčenje kamiona in jadrnice v Chioggi - Tudi na Koroškem narasle reke podrle nekatere mostove

LION, 12. — Obilne količine padavin, so v zadnjih dneh v precejšnji meri poplavile kraje v Srednji Evropi. Dež še vedno pada in povzroča vedno nove nesreče. Iz Južne Francije poročajo, da je v Rodanu padlo toliko dežja, da je količina padavin, presegla ono iz leta 1935. Tudi nekateri predeli mesta Avignon so pod vodo.... Zaradi padavin pa se je v Lionu porušila hiša in pod seboj pokopala 61-letnega starčka. Drugi dve smrtni žrtvi je povzročilo deževje tudi v Mondragonu.

Tudi jezera v Švici naglo naraščajo. Zaradi deževja se je marsikje utrgala zemlja in zasula ceste. Promet čez prelaz Sv. Gothard je prekinjen in potniki morajo dvakrat prestopati. Tudi na progi čez Simplon je železniški promet z Italijo popolnoma prekinjen.

Na Koroškem so poplave zavzele katastrofalne oblike. V Celovcu in bližnjih vaseh so prebivalstvo opozorili na nevarnost, da utegnejo poplave porušiti nasipe. Divje vodovje je odneslo odnosno poškodovalo številne mostove. Tudi nekatere ceste trenutno niso uporabne.

Iz Milana poročajo, da imajo zaradi slabega vremena vsi vlaki precejšnje zamude. Orient-express in drugi vlaki, ki vozijo čez Simplon, morajo zaradi okvare železniške proge voziti na progi Novara-Oleggio. Tudi promet na progi Milan-Chiasso je prekinjen, medtem ko je na progi Milan-Varese zaradi vdora vode uporaben samo en tir. Reka Reno pri Bologni je presegla svoje bregove in poplavila blizu Ferrara 12 tisoč hektarov zemlje.

Tudi v okolici Trenta so danes zabeležili močan porast hudournika Brente, ki je v bližini Selve porušil štiri hiše in nanesel na državno cesto Trento-Bocen ogromne količine materiala. Promet na državni progi Milan-Torino je v dolžino nekaj kilometrov popolnoma prekinjen. V Milanu je od 7. ure zvečer do 8. ure danes zjutraj padlo 71 mm dežja.

Tudi pohlevna Pad se je zaradi preobilice dežja razdivjala ter ograža bližnje predele. V bližini vasi Moncelli je prestopila bregove in podrla eno kolonsko hišo, kjer je stanovala štiričlanska družina. Samo 15-letni sin si je rešil življenje, medtem ko ostalih članov družine še niso našli.

Močan veter z juga «scirocco» je porinil ogromne količine morske vode v severni Jadran in Ligurski zaliv, od koder poročajo, da je morje poplavilo obsežne mestne predele. Chioggio je morska voda popolnoma zalila. V eni izmed cest v središču mesta se je dogodil edinstven primer. V dopoldanskih urah se je namreč neki avtomobil zaletel v manjšo jadrnico in jo pri tem prevrnil. Najhujša nesreča pa se je pripetila v Cavallinu, kjer so morski valovi podrli majhen iz kamnov zgrajen nasip in poplavili bližnje ozemlje. Prebivalstvo je moralo zapustiti okoli 40 hiš in se zateči v varnejše kraje. Neverjetno močan veter pa je v bližini Belluna izruval številna drevesa in polomil nekaj telefonskih in telegrafskih drogov. Prebivalci v Sestri Levante ne pomnijo, da bi morje doslej kdaj preplavilo morsko ožino tamkajšnjega polotoka, kot se je to dogodilo danes. Pri tem so bile uničene vse kopališke naprave.

Neverjetno močna plima v Benetkah je za 13 ur popolnoma onesposobila promet. Poročajo, da je morje 85 cm na visoko preplavilo Trg. sv. Marka. Gasilci so morali večkrat priskočiti na pomoč, da so rešili življenje ogroženemu prebivalstvu. Škoda v trgovinah je precejšnja.

Široko je pretrgal vse komunikacijske zveze med Genovo in Savono, medtem pa je v genovskem pristanišču poškodoval precej manjših ladij in prisilil celo večje ladje, da so poklicale na pomoč vlačilce.

Potresni sunki v Piemontu

TORIN, 12. — Direktor meteorološkega urada za Piemont poroča, da so zabeležili med drugo in peto uro nekaj lahkih potresnih sunkov. Doslej še niso ugotovili naravo teh tresljajev, vendar se zdi, da je bila njihova smer navpična.

Lov na leva v Dublinu

DUBLIN, 12. — Včeraj zvečer so policijske sile organizirale lov na pobeglega leva, kjer je v času svoje svobode smrtno ranil dve osebi. Lev je namreč zbežal iz nekega cirkusa, ki se trenutno nahaja v tem mestu. Šele po enournem brezuspešnem lovu so ga prisilili, da se je zatekel na neko dvorišče, kjer so ga ustrelili.

TVRDKA KERAMIKE

RICHARD-GINORI

Ustanove v:

SESTO FIORENTINO	(Florenca)
DOCCIA	(Florenca)
LIVORNO	
S. CRISTOFORO	(Milan)
LAMBRATE	(Milan)
MONDOVI'	
PISA	
RIFREDI	(Florenca)

bo v kratkem odprla

SVOJO EDINO TRGOVINO v

TRSTU Contrada del Corso 22

GELOSO

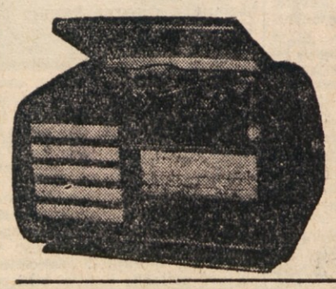

GELOSO GELOSO

Popolna superheterodina!

Radiogramofon z 12 ploščami

GELOSO

je višek elegance in ekonomičnosti

Vsi si ga lahko nabavite pri tvrdki

RADIO Ruggero

KORZO GARIBALDI 8

s samo 1.000 lir takoj in

3.000 V MESEČNIH OBROKIH

Odkupujemo rabljene aparate po najvišjih cenah

FODERAMI

A. PERTOT

TRST - UL. GINNASTICA 22 - TEL. 95-998

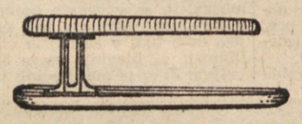

Vse potrebščine za krojače, šivilje, krznarje po najugodnejših cenah

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.30: «Nebes» naj kar počakajo.
Excelsior. 16.30, 18.05, 21.45: «Samson in Dalila», H. Lamarr in V. Mature.
Nazionale. 16.00: «Tereza», Ana Marija Pierangeli.
Fenice. 16.30: «Prehod pri Bahamu», A. Carroll, S. Hayden.
Filodrammatico. 16.00: «Jutri še ne bo», B. Payton in J. Cagney.
Arcobaleno. 14.00: «Hočem biti tvoja», Ava Gardner, R. Mitchun in M. Douglas. Mladoletnim prepovedano.
Astra Rojan. 16.45: «Gospod v fraku».
Alabarda. 15.00: «Strah», komični film, S. Pampanini, Tognazzi.
Armonia. 15.30: «Krokodil na Piavi», M. Vitali, F. Latimore.
Aurora. 15.00: «Razkošno potovanje», G. Brent in J. Powell.
Garibaldi. 15.00: «Belčevo bodalo» R. Scott in M. Chapman.
Ideale. 16.00: «Indijanska ljubica» J. Stewart.
Impero. 15.00: «Filomena Mazurano», Titina in E. D Filippo.
Italia. 15.30: «Ljubimec ene noči», M. Morgan in J. Marais. Mladoletnim prepovedano.
Kino ob morju. Proza.
Moderno. 16.00: «Maroko».
Savona. 15.: «Pristava s 3 zvonci». Tracy in K. Hepburn.
Viale. 16.00: «Komandant Johny», G. Cooper in J. Greer.
Vittorio Veneto. 16.00: «Prvakov povratek». J. Allyson, Stewart.
Azzurro. 16.00: «Margareta iz Kortone», M. Frau.
Belvedere. 16.00: «Čuden doživljaj», E. Flynn.
Marconi. 15.30: «Machbeth», po Shakespeareu.
Massimo. 16.00: «Nedosegljiva Primula Rossa».
Novo Cine. 16.00: «Sneguljčica».
Odeon. 16.00: «Donašalka kruha».
Radio. 16.00: «Kleopatra».
Vittoria. 16.00: «Panterka ga je poljubila».

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

TOREK, 13. novembra 1951

Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30, 23.05. 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Počasni ritmi. 14.00 Igra orkester jugoslovanske cone Trsta. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Veder popoldanski koncert. 18.00 Plesne melodije. 18.15 Kulturni pregled. 18.30 Skladbe za orgle. 19.00 Lahka instrumentalna glasba. 20.00 Rihard Wagner: Tristan in Izolda, opera v 3 dejanjih. 22.30 Plesna glasba. 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

12.20 Vesele popevke. 12.40 Zabavna godba. 13.00 Pisan spored lahke orkestralne in solistične glasbe. 14.30 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušajte! 16.00 Slovenska moderna simfonična glasba. 17.10 Glasbena medigra. 17.30 Pisan spored izvaja na harmoniko August Stanko. 18.00 Narodne pesmi poje ženski zbor SKUD «France Prešeren» iz Kranja. 18.30 Popularne skladbe za klavir. 19.00 Odlomki iz modernih oper. 19.40 Zabavna glasba. 20.15 Češka komorna glasba. 21.20 Ali ste za ali proti znanim melodijam v «modernih oblekah»? 22.15 Camille-Saint-Saens: Onfalin kolokrat 3, 4. simfonija v c-molu z orgiami. 22.45 Zabavna glasba.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.30 Za vsakega nekaj. 12.00 Novi svet. 12.10 Razne jazz zasedbe. 12.30 Zabavna glasba. 13.00 Glasba po željah. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Sibelius: Koncert za violino in orkester v d-molu. 18.48 Menueti in gavote. 19.15 Komorna glasba. 20.00 Pestra glasba. 20.30 Aktualnosti. 20.45 Lahka glasba. 21.00 Koncert sopranistke Rožice Kozem. 21.20 Glasbena medigra. 22.15 Večerne melodije. 22.30 Vieutemps: Koncert št. 5, v a-molu. 22.47 Glasba iz revij. 23.00 Nočni motivi. 23.30 Polnočna glasba.

MOJA AVTOBIOGRAFIJA

BRANISLAV NUŠIČ

2.

Uvod

In krojača še malo ni motilo, ako je zatekel svojo ženo z gledališko čelado na glavi in s sulico v roki kot nekakšno Palado Atenо. Vendar pa so se v njem vzburili zastareli pogledi naše družbe, ko jo je nekoč zasačil v položaju špartanske kraljice Lede, slikarja ob njej pa v vlogi laboda. Pri tej priložnosti se krojač ni zmenil za to, da se bo spri s prevzvišeno umetnostjo, in je tako premalatil laboda, kakor to le more storiti človek zastarelih nazorov. S prav tistim likalnikom, s katerim mu je sleherno jutro likal hlače, mu je pri tej priložnosti ugladil rebra, in s šivalno iglo izdelka «Singer e Comp.» ga je tolikanj prebodel, da je moral slikar ležati šest tednov v bolnišnici in je posihmal docela opustil portrete in kompozicije; lotil se je slikanja v naravi in pri tem vrlo uporabljal za modele krave, koze in žrebeta, ter je bil prepričan, da se tako nikakor ne bo spri z zastarelimi pogledi naše družbe in se manj z ljubosumnimi krojači.

Prav takšna, samo malce drugačna je bila zgodba z nekim skladateljem. Bral sem v njegovem življenjepisu, da je njegovi delavnosti nastopil po prvih močnih in razgibanih skladbah nekakšen zastoj, nakar je skladal samo še liturgijo. Življenjepisec pojasnjuje ta zastoj z nevšečnostmi v zakonskem življenju, ker ga pač njegova bivša soproga ni mogla dovolj razumeti. Skladatelj bi bil moral pripraviti neko sopranistko, da bi nastopila kot solistka v neki njegovi skladbi. Ta priprava se je nekolikanj zavlekla. In konec koncev je sopranistka, kakor je kazalo, kaj dobro razumela solo, vendar pa ga ni razumela skladateljeva žena. In namesto ploskanja in šopkov, ki jih je bila sopranistka pričakovala na koncertu, je skladateljeva žena na generalki razbila na njeni glavi povsem nov dežnik. In po tej prigodi ter zavoljo tega, ker soproga ni dovolj razumela svojega moža, je nastal tisti zastoj v skladateljevi delavnosti, nakar je skladal samo še cerkvene pesmi; tega pa ne toliko iz pobožnosti, kolikor zato, ker je bil sodnikom duhovnega sodišča pri ločitveni pravdi obljubil, da bo zložil novo liturgijo, ako rešijo spor njemu v prid.

Lejte, tako se kroje obleke velikih ljudi, lejte, tako se pišejo življenjepisi v krojačnicah življenjepisov. In to je dobra plat vseh teh življenjepisov in zgodovina književnosti jo v precejšnji meri izkorišča; toda ti življenjepisi imajo tudi svojo slabo stran, ki jo kaže po vsej sili zatirati ali onemogočiti. Ti življenjepisci imajo namreč navado, da po smrti kakšnega znanega človeka zlezejo v njegovo hišo in s pravo policijsko natančnostjo prebrskajo vse njegove predale in vse papirje in papirčke, kolikor jih najdejo v hiši. Pa jim je vse to še premalo in razvijejo pravo sodno preiskavo ter začenjajo po vsem evetu zbirati pokojnikova pisma, šolska spričevala, pobotnice in vse druge listine, katere nato z vztrajnostjo izvežbanega preiskovalnega sodnika razbirajo, razlagajo, izpopolnjujejo, preobračajo besede, premetavajo stavke; konec koncev na podlagi novih podatkov tako preslikajo pokojnika in tako preobrnejo njegov življenjepis, ako je bil dotlej napisan, da je bivši življenjepis podoben zgolj še obrnjeni suknji s prsnim žepom, ki je z leve strani prešel na desno stran, z novim telovnikom in z novo podlogo. Treba je pač vedeti, da te življenjepisne krojačnice ne krojijo samo novih življenjepisov, marveč opravljajo tudi vse druge naloge: predelujejo stare življenjepise, jih likajo, odstranjujejo, madeže, obračajo in krpajo povsod tam, kjer se je na kakšnem življenjepisu pokazala luknja.

Dobro se spominjam življenjepisa nekega našega zaslužnega moža, priznanega znanstvenika profesorja Stojana Antića. Ta življenjepis je bil svojčas docela vljudno napisan in ga je — kakor sem čul — sam pokojnik za živih dni prebral v nekem koledarju in se ni spuntal zoper njega. Po tem življenjepisu se je pokojnik rodil 1832. leta v Petrovcu, mati je bila Angelina, oče Milko pa je bil trgovec s svinjami. Stojan je dovršil ljudsko šolo v Petrovcu, nižjo gimnazijo v Požarevcu, višjo gimnazijo in visoko šolo pa v Beogradu. Ker je bil po stroki naravoslovec, so mu takoj, ko je postal profesor, dodelili nemščino in telovadbo in je v tem pravcu razvil toliksno dejavnost, da je celo izdelal izčrpno znanstveno razpravo o sledovih srbskih besed v sanskrtu.

Dvajset let pozneje, ko so se življenjepisci polastili raznih njegovih zasebnih pisem, na podlagi «novih podatkov» sem bral o njem docela drug in drugačen življenjepis. Po tem njegovem življenjepisu se pokojnik ni imenoval Stojan, marveč Spira; neupravičeno je imel priimek Antić, kajti njegov pravi priimek je bil Nikolić. Njegova mati ni bila Angelina — to je bila njegova mačeha — marveč Marija; njegov oče se ni imenoval Milko, marveč Mijat in ni bil trgovec s svinjami, marveč pop. Pokojni Spira se ni rodil v Petrovcu v požarevškem okrožju, marveč v Rekovcu, v jagodinskem okrožju; nižje gimnazije ni študiral v Požarevcu, marveč v Jagodini; visoke šole ni študiral v Beogradu, ker je dovršil kmetijsko šolo v Kraljevem. Kot profesor ni poučeval nemščine in telovadbe, marveč krščanski nauk in petje po notah. Pokojnik ni napisal razprave o sledovih srbskega besedišča v sanskrtu, marveč razpravo o vplivu gozdov na podnebne razmere.

Verjemite, mene bi ne osupnilo, ako bi taki življenjepisci na podlagi podatkov, ki so jih bili nabrali iz spisov in drugih lastnoročnih sestavkov, preostalih po smrti kakšnega velikega moža, ugotovili, da pokojnik sploh ni nikoli živel. Kajti lahko si mislite, kaj vse so ti življenjepisci mogli najti v pokojnikovih zasebnih pismih, še posebej v tistih, katere je bil pisal, dokler še sam ni slutil, da bo nekoč veliki pokojnik. Kajti ako nekdo postane veljak, potem seveda tudi svoja zasebna pisma piše tako, da jih je mogoče priobčiti, po priliki tako, kakor se ženska, ki so ji rekli, da je lepa, začne primerno lepotičiti.

Čital sem nekoč pismo velikega moža, akademika, ki je od svojega najemnika terjal neplačano najemnino. Veliki mož je pisal svojemu najemniku, da je življenje z gmotne plati resda zoprno in da vsakdanje skrbi utrujajo velike duše, in še polno drugih in drugačnih premislekov o življenju, — vse to pa s premislekom, da bodo kdaj to njegovo pismo natisnili. Ko je tako napisal polno grdih reči o življenju, je prešel k frazi: «Vendar je v življenju nekakšen red, ki mu ne moremo ubegniti», — in je na podlagi te fraze terjal od najemnika zaostalo najemnino za vse četrtletje. Seveda je najemnino dobil šele, ko je osebno srečal najemnika in mu ustno — česar ni mogoče tiskati — preklel sto bogov in mu zapretil, da ga bo pretepel kakor mačka.

Neki drug veliki mož je iz obzirnosti, da bi se njegova pisma ne tiskala po njegovi smrti, vselej končaval pisma z besedami: «Prosim, da mi vrnete to pismo, ko ga preberete». Tega se je tako navadil, da je nekoč zaključil potrdilo za nekakšen honorar z besedami: «Prosim, da mi ta list papirja vrnete, ko ga preberete»!

Poznal sem tudi nekega našega uglednega učenjaka, ki se je tako bal zapustiti po smrti pismene sledove, da sploh ni maral več pisati in je umrl kot priznan znanstveni pisec, čeprav ni bil nikoli ničesar napisal.

Ali vidite v glavnem vse dobre in slabe plati tega, da človek privoli in postane žrtev življenjepiscev? No, mar po takem ni bolje napisati lasten življenjepis namesto tako izogniti vsem nevšečnostim?

Toda bil bi preskromen, ako bil trdil, da so me zgoli taki vzroki pripravili do tega, da napišem lasten življenjepis. Predvsem niso odločilni zato, ker samega sebe ne cenim za velikega človeka in sem s te plati mnogo preveren, neskrben in prepričan, da bodo moja zasebna pisma brčas bolj koristno služila branjevcem za zavijanje, kakor pa življenjepiscem za brskanje po raznovrstnih podatkih.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32. Koper, Ul. Battisti 301a-I Tel. 70

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Cona B: izvod 6, mesečno 150 din. FLRJ: izvod 6, mesečno 130 din. Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST.